

Samsun Tarımında Yeni Ufuklar •

SAMTİM

ISSN 1305-7588

**SAMSUN TARIM
İL MÜDÜRLÜĞÜ**

EKİM 2005 SAYI: 11

SAMTİM

Samsun Tarım İl Müdürlüğü Yayınıdır
Sayı 11, Ekim 2005

Samsun Tarım İl Müdürlüğü Adına

Sahibi

Sadullah KIRENCİ
İl Müdürü

Yazı İşleri Müdürü

Yener GÜNAY

Çiftçi Eğitimi ve Yayım Şube Müdürü

Yayın Kurulu

Dr. Ali KORKMAZ

Yaşar BUDAK

Ali Rıza DEMİRBAŞ

Nihal CANITEZ

Fotoğraflar

Recep YAPINCAK

Kapak Tasarım

Hüseyin KURT

Yazışma Adresi

Tarım İl Müdürlüğü

Çiftçi Eğitimi ve Yayım Şubesi

55060 Samsun

Dizgi/Baskı

Tarım İl Müdürlüğü ÇEY Şubesi

Telefon

0 362 231 37 00/270

Fax

0 362 233 21 63

e-mail

cey@samsuntarim.gov.tr

web

http://www.samsuntarim.gov.tr

ISSN 1305-7588

Samsun Tarım İl Müdürlüğü Yayını Olan
SAMTİM Dergisi Yaygın Süreli Yayındır

İçindekiler

Sayfa

Önsöz	3
Kırım Kongo Kanamalı Ateşi Hastalığı	4
Karadeniz'den Özgün Bir Meyve : Karayemiş.	7
Fasciolosis	9
Tarım Sektöründe Bilişim	13
Tarım Sigortaları Kanunu	16
Ülkemizde Yetişen (<i>P. vulgaris</i> ve <i>P. coccineus</i>) ve Yeni Giren (<i>P. Lunatus</i> ve <i>P. acutifolius</i>) Fasulye Türleri	18
İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER	23
tıbbi bitkiler	33
Süs Bitkilerinden	34
Edebiyat Köşesi	35
ev hali	36
gülmece	37
t@rimnet	38
Personel Hareketleri	39
bilmece-bulmaca	40

**Tarımsal Bilgiye Erişimde
Yeni Adresiniz**

www.samsuntarim.gov.tr

SAMTİM

Samsun Tarım İl Müdürlüğü Yayınıdır
Sayı 11, Ekim 2005

Yayın İlkeleri

SAMTİM dergisi Samsun Tarım İl Müdürlüğü tarafından üç ayda bir olmak üzere yılda 4 defa çıkarılan, tarımsal içerikli makalelerin yayımlandığı bir dergidir. Bu dergide *tüm tarımsal konularda*, araştırma ve derleme makaleler yayımlanacaktır.

1. Yayımlanacak olan makaleler başka hiçbir yerde yayımlanmamış olacaktır.
2. Yayımlanan makalenin sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.
3. Gönderilen makale yayın kurulunca incelenecek, gerekli görüldüğü takdirde anlam ve içeriği değişmemek kaydıyla gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra yayımlanacaktır.
4. Makale yayın sırası yayın kuruluna geliş sırasına göre olacaktır.
5. Makalenin disket kaydı e-mail adresine gönderilecektir.
6. Yayımlanan yazılardan dolayı yazar(lar)a telif hakkı ödenmeyecektir. Yayımlanan makalenin yazar(lar)ına 5 dergi gönderilecektir.

Yazım Kuralları

1. Dergi yayın dili Türkçe'dir. Varsa Abstract ve Keywords kısımları İngilizce olmalıdır. Gerektiğinde teknik terimlerin Türkçe karşılığı parantez içerisinde verilmelidir.
2. Gönderilen yazılar Word 6.0 veya daha üzeri bir versiyonda, A4 boyutunda, 11 punto, Tahoma fontunda ve 1 aralıklı olarak yazılacaktır. Makaleler 4 sayfayı geçmeyecektir.
3. Yazar(lar)ın ismi, ünvanı ve kurumu makale başlığının hemen altında ortalanmış bir şekilde yazılacaktır.
4. Makalede kullanılan kaynaklar metin içinde ilgili kısımda (soyadı, yayın yılı) esasına göre, Kaynaklar kısmında ise alfabetik sıraya göre yazılacaktır.

Reklam Fiyatları

Arka Kapak (Renkli Tam Sayfa)	: 300 YTL
Arka Kapak (Renkli Yarım Sayfa)	: 150 YTL
Kapak İçleri (Renkli Tam Sayfa)	: 150 YTL
Kapak İçleri (Renkli Yarım Sayfa)	: 75 YTL
İç Sayfalar (Renksiz Tam Sayfa)	: 60 YTL
İç Sayfalar (Renksiz Yarım Sayfa)	: 30 YTL

Abone Bedeli : 12 YTL/yıl

Milli ekonominin temeli ziraattır. Bunun içindir ki tarımda kalkınmaya büyük önem vermekteyiz. Köylere kadar yayılacak programlı ve pratik çalışmalar bu amaca ulaşmayı kolaylaştıracaktır.

K. Altın

Sayın Tarım Dostları

Bir sonbahar mevsimine daha girmek üzereyiz. Tarımsal faaliyetlerin birçoğunun semeresinin alındığı bir dönemi de geride bıraktık. Bereketli geçen üretim sezonunun ardından şimdi yeni üretim döneminde neler yapılması gerektiğinin kararının verildiği, tohumlarının atıldığı aşamada bulunmaktayız. Tarım İl Müdürlüğü olarak bizler de üzerimize düşen sorumluluğun bilinci içerisinde sizlere yardımcı olmaya çalışmaktayız. Yapmakta olduğumuz yayın çalışmaları ile sizlere yetiştirme teknikleri ve yeni ürünler hakkında bilgi ulaştırmanın çabası içerisindeyiz.

Yayın konusunda yapmış olduğumuz çalışmalarımız her geçen gün artan düzeyde sürmektedir. Özellikle yöremizde öldürücü boyutlarda olan Kırım Kongo Kanamalı Ateşi Hastalığı konusunda hazırlamış olduğumuz kitapçık sayesinde sorun yaygınlaşmadan yayın çalışması yaparak önleme konusunda tedbir alınmasına katkıda bulunmuş olduk.

Ayrıca *Bodur Elma Yetiştiriciliği ve Ziraî Mücadele Teknikleri* konulu kitaplarımızla da tarımsal çalışmalara katkı sağlamaktayız.

Yine ilimizde meyveciliği geliştirmek ve yaygınlaştırmak anlamında çalışmalarımızı bu dönemde de hızlandırdık. Ayrıca üretici birliklerinin kurulması ve güçlendirilmesine yönelik olarak çalışmalarımızın karşılığını aldık. Pek çok üründe birlik çalışmaları yaptık ve bazılarında ilk olma onurunu yaşadık. Çiftçilerimizin örgütlenmesi ve emeğinin karşılığını alması konusunda birliklerin önemini anlattıkça bilinçlenme süreci kısalmakta, tarımsal çalışmalar hız kazanmaktadır.

İlimizde tarımsal faaliyetlerin hızla gelişmesine paralel olarak sektör temsilcilerinin bir araya gelmesi ve tanışmasında fuarların önemi de artmaktadır. Bu gereksinimi karşılamak amacıyla İl Müdürlüğümüzün de destekleyen kuruluşlar arasında yer aldığı Karadeniz Tarım Fuarı Bafra ilçesinde düzenlenmiştir. Fuara bir stand açarak katılan kurumumuz yapmış olduğu çalışmaları da tanıtma ve paylaşma olanağı bulmuştur. Bu tip fuarların her geçen yıl daha ilgi çeker hale gelmiş olması ilimizdeki tarımsal gelişimin de bir yansıması olarak değerlendirilmektedir. Yeni yılda da çalışmalarımızla ilimiz çiftçisinin en iyiyi ve güzeli yapmasına yardımcı olmaya devam edeceğiz. Ürününüz bereketli ve sağlıklı olsun

Sadullah KİRENCİ

Tarım İl Müdürü

KIRIM KONGO KANAMALI ATEŞİ HASTALIĞI

Rıfat COŞKUN

Veteriner Hekim

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Kırım-Kongo Kanamalı Ateşi, Kırım ve Kongo'da ilk defa görüldüğü için bu ismi almış olup etkeni virüs olan ölümcül seyredilen bir hastalıktır. KKKA ilk olarak 1944 yılında Kırım'da görülmüş ve *Kırım Kanamalı Ateşi* olarak tanımlanmıştır. Daha sonra 1956 yılında Kongo'da görülen hastalığın, 1969 yılında Kırım Kanamalı Ateşi ile aynı olduğunun farkına varılmış ve hastalık bundan sonra bugünkü bilinen ismiyle anılmaya başlamıştır.

2002 yılı Mayıs, Haziran ve Temmuz aylarında Tokat ili başta olmak üzere Amasya ve Sivas illerinde etiyojisi belli olmayan insanlarda gribal enfeksiyona benzer belirtiler gösteren hastalık Tokat İl Sağlık Müdürlüğüne Sağlık Bakanlığına bildirimde bulunması suretiyle ülkemizde görülmeye başlamıştır. Tokat ilinde yapılan 50 civarında hastalık bildirimlerinden 6 adeti ölümlü sonuçlanmıştır.

2003 yılı bahar aylarında yine Tokat'ta aynı klinik tablo ile seyreden vakaların bildirilmesi üzerine ve Türkiye Zoonoz Millî Komitesinin 2003 yılı 1. Olağan Toplantısında alınan kararı da dikkate alınarak Tarım ve Köyşleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, RSHMB., Etlik Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğünden Uzman Veteriner Hekimler ve Ankara Numune ve Eğitim ve Araştırma Hastanesinden uzmanların yer aldığı bir ekiple epidemiyolojik bir inceleme yapılmış, hastalık bildiri yapılan yerlerdeki hayvanlardan kan alınmış ve kene toplanarak cins tayini yapılması için Etlik Merkez Veteriner Araştırma Enstitüsüne iletilmiştir. Bu inceleme ve değerlendirme gezisinden sonra RSHMB'de bulunan ve daha sonra gönderilen serum örnekleri Fransa'da bulunan Pasteur Enstitüsü'nün Arbovirus ve Viral Hemorajik Ateşler Ulusal Referans Laboratuvarına gönderilmiş, burada yapılan çalışmalar sonucunda hastalığın, Viral Hemorajik Ateş etkenleri içinde bulunan Kırım-Kongo

Hemorajik Ateşi virüsü olduğu tespit edilmiştir. İnsanlarda klinik ve subklinik olarak seyreden ve sayıları gittikçe artan arbovirüsler, artopodların vektörlük yaptığı ve insanlarda sendromlar halinde görülen önemli bir enfeksiyon hastalığı grubunu oluşturmaktadır. İnsanlarda başlıca ensefalitler, kısa süren ateşli hastalıklar, kanamalı ateşler ve poliartrit ile ön plâna çıkan sendromlar şeklinde görülür. Kanamalı ateşlerin, biyolojik silah olarak kullanım alanı bulmaları önemlerini daha da artırmaktadır. KKKA, Bunyaviridae ailesine bağlı Nairovirus soyundan virüslerin meydana getirdiği, şiddetli bir seyir gösteren mortalitesi oldukça yüksek olan bir hastalıktır. Hastalık hayvanlarda, insanlara nazaran daha yaygın olarak görülmekle beraber asemptomatik seyretmekte olup, zoonoz karakterli bir hastalıktır; sporadik vakalar veya salgınlar şeklinde insanlarda da görülebilmektedir.

Hastalık sıklıkla Afrika, Asya, Ortadoğu ve Doğu Avrupa'da görülmektedir; son yıllarda Kosova, Arnavutluk, İran, Pakistan ve Güney Afrika'da tek tek vakalar ve salgınlar şeklinde ortaya çıktığı bildirilmiştir. Ülkemiz, coğrafik olarak kenelerin yaşamaları ve hayatlarını devam ettirebilmeleri için oldukça uygun bir yapıya sahiptir. Bu nedenle de hastalık, özellikle hayvancılığın yapıldığı, nem, orman ve gür otlakların bulunduğu yerler başta olmak üzere ülkemizin her yerinde görülebilecek durumdadır. Ülkemizde 2003 yılında 125 vaka, 2004'ün ilk 5 ayında ise 40 vaka bildirilmiştir.

Samsun ili sağlık kurumlarından 2004 yılı içinde hastalıktan şüphe edilen 17 kişiden kan örneği alınarak araştırmak üzere ilgili laboratuvarlara gönderilmiştir. Bu hastalardan 4 kişi Samsun, 3 kişi Amasya, 4 kişi Tokat, 4 kişi Ordu, 1 kişi Gümüşhane ve 1 kişi de Giresun orijinlidir. Amasya ve Ordu'da ikişer hasta, toplam dört kişi bu hastalık sonucunda ölmüştür. 2005 yılında sağlık kurumlarımızda bu hastalıktan şüpheli Amasya'dan 2, Tokat'tan 1 ve Samsun'dan 1, toplam 4 hasta muayene ve tedaviye alınmıştır.

Bu çalışma ülkemizde yayılma eğilimi bulunan Kırım Kongo Kanamalı Ateşi Hastalığı hakkında teknik eleman ve çiftçilerimizi bilgilendirmek amacıyla hazırlanmıştır.

Hastalığın Belirtileri

Kene tarafından ısırılma ile virüsün alınmasını müteakip kuluçka süresi genellikle 1-3 gündür; bu süre en fazla 9 gün olabilmektedir. Enfekte kan, ifrazat veya diğer dokulara doğrudan temas sonucu bulaşmalarda bu süre 5-6 gün; en fazla ise 13 gün olabilmektedir. Klinik semptomlar; karaciğer ve endotel hasarı ile trombositlerdeki dramatik düşüşün bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Hastalık ateş, ani başlayan baş ağrısı, kas ağrısı, kırıklık, halsizlik ve belirgin iştahsızlıkla başlar; bulantı, kusma, karın ağrısı ve ishal gibi şikâyetler de görülebilir. İlk günlerde yüzde ve göğüste kızarmalar ve gözlerde kanlanmalar ortaya çıkabilir.

Göğüs ve karından başlamak üzere vücuda yayılan küçük nokta şeklinde kanamalar olabilir ve bu kanamalar daha da büyüyerek vücuda yayılabilir. Hastalık tablosuna burun ve dişeti kanamaları da eşlik edebilir. Bazen vajinal kanama da olabilir. Genellikle hepatit görülür.

Ağır olgularda hastalığın 5. gününden itibaren hepatorenal ve pulmoner yetersizlikler görülebilir. Ateş 5 veya 12. güne kadar çıkar ve lizisle düşer; nekahat dönemi uzun sürer. Ölüm olayları daha çok hastalığın ikinci haftalarında (5-14 gün) görülebilmekte ve bu oran yaklaşık %30'ları bulabilmektedir. İyileşme hastalığın dokuzuncu veya onuncu günlerinde olmaktadır.

Hastalık mevsimsel özellik göstermektedir. Genel olarak Haziran ve Eylül arası görülmesine rağmen, değişik mevsimlerde görülebilir. Bizim bölgemizde hastalar Nisan ayı ortalarından Ağustos ayı

sonlarına kadar olan süre içinde görülmektedir.

Bulaşma Yolları

Hastalık insanlara kenelerin ısırması veya kenelerle temas sonucu bulaşır; evcil hayvanlar da aynı şekilde bulaşabilmektedir. Ancak, hastalık hayvanlarda belirtisiz seyrederken insanlarda oldukça öldürücü olabilmektedir. Yabanî kemirici hayvanlar, kuşlar ve keneler hastalığın doğadaki saklayıcısı durumundadır. Keneler beslenmek için bu hayvanlardan kan emerler: kan emme sırasında aldıkları virüsü insanlardan kan emerken bulaştırırlar.

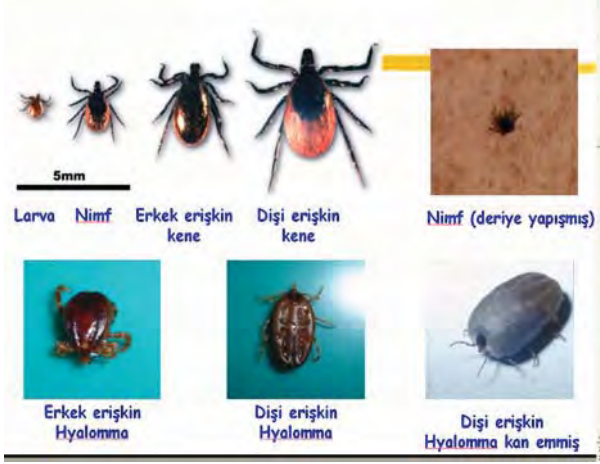
Hastalık kene ısırmasının yanı sıra, vücudunda virüs bulunan hayvanların kanlarına, vücut sıvılarına veya diğer dokularına temas etmekle bulaşabildiği gibi bu hastalığa yakalanmış insanların kan veya vücut sıvılarına temas sonucu da bulaşma olabilmektedir.

Yukarıda verilen belirtilerin yanı sıra; kene ısırması veya kene ile temas hikâyesi varsa, son iki hafta içinde çalı, çırpı, su kenarları veya gür otların bulunduğu alanlara piknik amaçlı veya diğer bir nedenle gidilmişse, ormanlarda çalışan veya avcılıkla uğraşan bir kişi ise, hayvan besleyen veya hayvanlarla yakın teması olan bir kişi ise (kesimhane çalışanları gibi), herhangi bir hayvan kanı veya diğer dokularına ya da bu belirtilerin bulunduğu hastaların kan veya vücut sıvılarına bir temas söz konusu ise Kırım-Kongo Kanamalı Ateşinden şüphe edilmeli ve vakit geçirmeden en yakın sağlık kuruluşuna başvurulmalıdır.

Tedavisi

Belirtilerin görülmesi ve hastalıktan kuşkulandıracak bir durumun olması halinde en yakın sağlık kuruluşuna başvurulursa, hastalığın teşhis ve tedavisi için gereken işlemler yapılabilmektedir. Ancak bu hastalıkla mücadelede koruyucu tedbirler önem arz etmektedir. Bunun için aşağıdaki önlemler alınmalıdır.

- ✚ Hayvanlardaki kenelerle mücadele edilmeli, hayvanlar ve hayvan barınakları kenelere karşı ilâçlanmalı, barınakların duvarları sıvanmalı ve badanaları yapılarak kenelerin yaşamaları engellenmelidir.
- ✚ Hayvanların kanına veya başka bir vücut sıvısına temas edilmemeli, bu durumlarda eldiven kullanılmalıdır.
- ✚ Hayvan barınaklarına girdikten veya hayvanlarla temastan sonra, insanlar vücutlarını kene yönünden muayene etmeli, kene varsa uzaklaştırılmalıdır.
- ✚ Çalı, çırpı, su kenarı veya gür otların bulunduğu alanlara piknik veya başka bir amaçlı gitme durumunda pantolon paçaları çorap içine alınmalı ve dönüşte mutlaka vücut kene yönünden kontrol edilmeli, kene varsa uygun bir şekilde uzaklaştırılmalıdır. Bu tür yerlere gidildiğinde mümkünse çizme giyilmelidir.
- ✚ Keneler vücuttan uzaklaştırılırken koparılmamalı, bir cımbızla sağa sola oynatılarak çıkarılmalıdır. Keneler

kesinlikle elle öldürülmemeli ve patlatılmamalıdır.

- ✚ Vücuttaki kenelerin üzerine herhangi bir kimyasal madde (alkol, gaz yağı vb.) dökülmemelidir. Çünkü bu kimyasallar kenelerin kusmasına sebep olabildiğinden, kusmuktaki virüsler, kenenin kan emmek için ısırıldığı yerden vücuda girebilirler.
- ✚ Kenelerin yaşama alanlarında bulunabilecek kişiler, uzaklaştırıcı olarak bilinen böcek kaçırmaya ilâçları vücutlarına sürerek veya elbiselerine emdirerek kullanabilirler. Hasta olan kişilerin kullandığı malzemeler ve tuvaletler çamaşır suyu ile dezenfekte edilmelidir.

Kene mücadelesi, Tarım ve Köyşleri Bakanlığı ile bu Bakanlığın il ve ilçe teşkilâtlarının önerileri ve direktifleri doğrultusunda yapılmalı; problemin, yerel yönetimlerin ve ilgili diğer sektörlerin konuya hassasiyetle yaklaşmaları ve gereken önemi vermeleriyle çözülebileceği de unutulmamalıdır.

Kaynaklar

- Anonymous, 2004. Kırım-Kongo Kanamalı Ateşi Bulaşıcı ve Salgın Hastalıklar Sağlık Bakanlığı. Kontrolü Daire Başkanlığı Zoonoz ve Paraziter Hastalıklar Şube Müdürlüğü
- Bakır, M., 2005. Kırım-Kongo Hemorajik Ateşi. <http://public.cumhuriyet.edu.tr/~aids/saglik.htm#kırım%20kongo>
- Yalçın, E., 2005. Kırım Kongo Kanamalı Ateşi. Erzurum Veteriner Kontrol ve Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü. Erzurum.

**Mezarlıktakilerin
Pişman Oldukları
Şeyler İçin
Dünyadakiler Birbirini
Kırıp Geçiriyor.**

KARADENİZ'DEN ÖZGÜN BİR MEYVE : KARAYEMİŞ

Abdulkadir KULEYİN

Ziraat Yüksek Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Karayemiş (*Prunus laurocerasus* L.) anavatanı Doğu Karadeniz Bölgesi olan ve bölgemizde 'Taflan' adıyla bilinen meyve ve süs bitkisi olarak yetiştiriciliği yapılan bir meyvedir.

Karadeniz bölgesinde yol kenarlarında, ev bahçelerinde, parklarda çok sık rastlanır. Meyvesi pazarlarda satılır ve bölge halkı tarafından severek taze olarak tüketilir. Ayrıca reçeli, pekmezi, tuzlaması yapılır ve kurutularak tüketilir.

Meyveleri mide ve barsak hastalıklarına iyi geldiği şeker hastaları için uygun olduğu, tokluk verdiği için diyet meyvesi olduğu, çekirdeğin içinin de tansiyon ilacı olarak kullanıldığı bilinmektedir. Ayrıca kışın yaprağını dökmediği için yaprakları kışın hayvan yemi olarak kullanılır. Yine yapraklarında bulunan Aqualaurocerasi ya da Laurocerasin maddesi ile yapılan ilaçlar öksürük dindirici olarak ve antispazmatik olarak kullanılır. Ayrıca meyveleri likör yapımında kullanılır. Köklerinin yüzlek olması nedeniyle meyilli arazilerde erozyonla mücadelede kullanılabilir.

Ekolojik İstekleri

Kökleri fazla derine gitmediğinden kurağa ve soğuğa fazla dayanıklı değildir. Karadeniz iklimi sahil kesiminde yetiştiriciliği yapılmaktadır. Vejetasyon döneminde yağışın yeterli olması meyve iriliğini artırmaktadır.

Toprak isteği bakımından çok seçici değildir. Tınlı-kumlu geçirgen ve organik maddece, bitki besin elementlerince bol topraklarda iyi yetişir.

Bitkisel Özellikleri

Karayemiş bitkisi yaz kış yaprağını dökmeyen (herdem yeşil) boylu çalı yada ağaç halinde bulunur. Ağaç boyları 6-10 m kadar boylanabilmektedir. Yaprakları elips biçimde 5-25 cm uzunlukta, çiçekleri beyaz renkli 5-15 cm boyunda salkım halindedir. Erkek ve dişi çiçekler aynı bitki üzerinde olabileceği gibi bazen ayrı ayrı bitki üzerinde bulunmaktadır. Periyodisiteye açık bir bitkidir.

Çiçeklenme Mart-Mayıs aylarında olmakta çeşitlere bağlı olarak 20-25 gün sürmektedir.

SAMTİM

Meyveleri 6-25 mm boyunda olup, önceleri yeşil renkte olgunlaştıkça tiplere göre kırmızı, mor, sarı ve beyaz olmakla birlikte genellikle siyaha yakın koyu bir renk alır. Meyveler yalancı meyve tipindedir. Meyve şekli yuvarlak, oval ve silindirik olabilmektedir. Meyve olgunlaşması çeşide bağlı olarak haziranda başlayıp ağustos ayı sonuna kadar hasat edilmektedir. Tam olgunlaşmış karayemiş meyvesinde SÇKM %17.6, sitrik asit cinsinden toplam asitlik %0.26, pH 4.3 civarındadır. Karayemişlerde ağaç başına verim 20-110 kg arasında değişmektedir. Ortalama verim 50 kg'dır.

Çoğaltılması

Karayemişler tohum, kök sürgünleri veya çelikle çoğaltılmaktadır. Genellikle kök sürgünleri ve çelikle çoğaltma fidan üretiminde kullanılması yaygındır.

Bahçe Tesisi

Karayemiş meyvesi Karadeniz sahil kuşağında genellikle ev bahçelerinde, yol kenarlarında, sınır ağacı olarak tek ağaç olarak veya sınırlarda çit olarak yetiştiriciliği yapılmaktadır. Meyvelerin tadı bölge insanının damak zevkine uygun olması pazar değerini artırmıştır. Ağaçları 6-10 m arasında boylandığından dikim mesafesi 6x7,7x7,8x8 şeklinde yapılmaktadır. Toprak pH'sı 5-7 arasında asit karakterli topraklar uygun olacaktır. Dikim şekli olarak arazi yapısına bağlı olarak kare, üçgen ve kontur dikimlerden biri tercih edilebilir. Dikim

çukurları önceden açılır, çukurların 60-70 cm genişlikte ve 60-70 cm derinlikte olması yeterlidir. Dikim diğer meyve fidanlarında olduğu gibidir.

Karayemişlere verilecek şekil Goble, Modifiyelider, Palmet şekillerinden birisi olabilir. Karayemişlerde budama ağaçlara su yürümeden önce ve sürgün uzaması başlamadan erken ilkbaharda yapılması uygun olacaktır.

Gübreleme ilk dikimde diğer meyve fidanlarında olduğu gibi 100-200 g DAP, fidan çukurunun altına ahır gübresi ve üst tarla toprağı karıştırılarak verilir. Yetişkin ağaçlarda ise gübreleme diğer meyve ağaçlarında olduğu gibi toprak tahlil sonuçlarına göre yapılır. Yazın sıcak günlerinde karayemişlerde sulama yapılması meyve kalitesini ve gelişimini artırır.

Samsun'da KTAE'nin deneme bahçesinde 20-25 tip arasında yapılan çalışma devam etmektedir. Ayrıca ilçelerimizde ve merkez köylerde ev kenarlarında, sınır bitkisi olarak yetiştiriciliği yapılmaktadır. Kapama bahçe bulunmamaktadır. Semt pazarlarında yaygın olarak satışı yapılmaktadır. İyi bir çeşit seçimi yapıldığı takdirde ekonomik olarak bölge insanının ekonomisine katkı sağlayabilecektir.

FASCIOSIS

Mitat KURT

*Uzman Veteriner Hekim
Samsun Veteriner Kontrol ve Araştırma
Enstitüsü Müdürlüğü*

Fasciolosis, özellikle koyun, keçi, siğir, manda, deve olmak üzere çeşitli evcil ve yabani ruminantların yanı sıra at, eşek, domuz, tavşan, fil, köpek, kedi, fare ve sıçan gibi değişik memeli hayvanlarda ve insanda *Fasciola hepatica* ve *F. gigantica*'nın genç dönemlerinin karaciğer parankimasında, olgun paraziter dönemde ise safra kanallarında meydana getirdiği değişiklik sebebiyle akut, kronik ve sublinik seyirler gösteren paraziter hastalıktır.

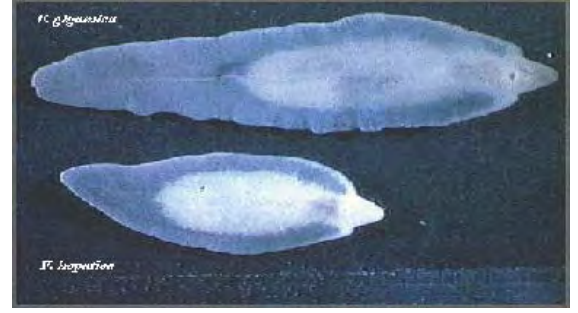
Fasciola hepatica'nın vücudu zeytin yaprağı şeklindedir. Bu nedenle halk parazite "Yaprak kelebeği" adını vermiştir. Vücudunun ön kısmı daha geniş olup arkaya doğru gidildikçe darlaşmaktadır. *Fasciola hepatica* 20-30 mm uzunluğunda, 8-13 mm genişliğindedir.

Fasciola hepatica

Fasciola gigantica 25-75 mm uzunluğunda ve 3-12 mm genişliğindedir. *Fasciola hepatica*'ya kıyasla daha uzun olup ön ve arka uçları daha az sivridir. *Fasciola hepatica*'nın ön kısmında görülen omuz şeklindeki çıkıntı bu türde daha az belirgindir. Ruminantların karaciğerinde bazen yalnız, bazen *F. hepatica* ile birlikte, bazen de *Dicrocoelium dentriticum* ile birlikte görülmektedir. Her üç trematod türünün bir

arada bulunduğu vakalara da rastlamak mümkündür.

Fasciola hepatica ve *F. gigantica*

Fasciola hepatica ve *F. gigantica*'nın gelişme dönemleri ve gelişme döngüleri ara konak ve son konakları büyük benzerlik göstermektedir.

Gelişme döngüsü,
-Yumurtanın son konaktan atılması,
-Yumurtada mirasidyumun gelişmesi,
-Mirasidyumun yumurtadan çıkması ve sümüklüye girmesi,
-Ara konakta gelişme ve çoğalma,
-Serkerlerin sümüklüden çıkması ve kistlenmesi,
-Metaserkerlerin son konak tarafından alınması ve olgunlaşması olarak açıklanabilir.

Parazitin gelişmesi, safra ile bağırsak içerisine gelen yumurtaların dışkı ile dış ortama çıkması ile başlamaktadır.

F. hepatica yumurtası

Fasciola'lar ilkbaharda en yüksek sayıda yumurtlarlar. Yumurta sayısı sonbaharda biraz daha azalarak kışın en düşük seviyeye iner. Yumurtlama sayısında mevsimsel değişimle beraber günlük değişimler de vardır. Yumurta sayısı sabah saatlerinden itibaren artmakta, saat 16.00 -

19.00 arasında en yüksek miktara ulaşmaktadır.

Yumurtalarda mirasidyumun gelişmesi ve yumurtayı bırakması çevrenin ısı, rutubet, pH ve oksijen oranına bağlıdır.

Yumurtanın gelişmesi su içinde ya da çok nemli ortamda mümkündür. Dışkı kurduğunda yumurta canlılığını kaybeder.

Oksijen düzeyi düşük ortamlarda ve oksijen alışverişi yetersiz olan sert dışkı kütlelerinde gelişme olmaz.

Yumurta pH'ın 4.2-9 arasında olduğu ortamlarda gelişebilir. En uygun pH 6-8.6'dır.

Parazit yumurtaları 5-30°C'lerde gelişmektedir. Embriyoner gelişme için en uygun sıcaklık 23-26°C'dir. Bu sıcaklıkta gelişme 2-3 haftada tamamlanır. En erken 9 günde gelişmesini tamamlar. Kışın olduğu gibi 10°C'nin altında mirasidyumun gelişmesi yavaş olmakta ve yumurtalar canlılığını 5 ayı aşan süre koruyabilmektedir.

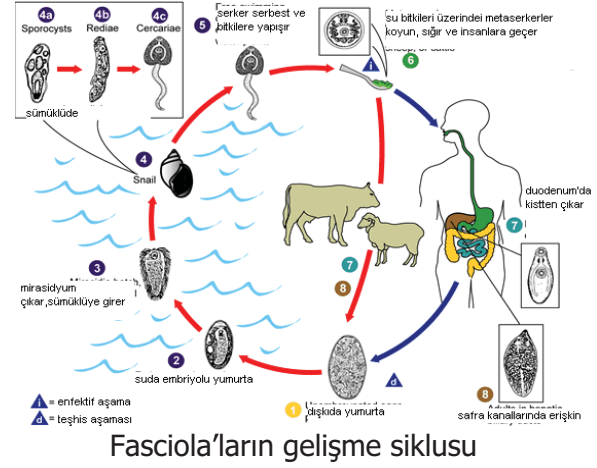
Türkiye'de embriyoner gelişme için en uygun zamanlar Nisan-Haziran ve Eylül-Ekim dönemleridir. Sıcak yaz aylarında (Temmuz-Ağustos) ve Kasım ayından sonra yumurtaların gelişmelerini tamamlama şansları çok azdır.

Mirasidyumun yaşam süresi ve enfektivitesi üzerine suyun sıcaklığı önemli rol oynar. Su sıcaklığının 5°C'nin altında olduğu ortamda mirasidyum enfektif değildir. En uygun sıcaklık 15-26°C'dir.

Mirasidyumun yumurtadaki gelişimi tamamlandıktan sonra ortamın ısı, ışık ve oksijen yoğunluğu uygun olduğunda yumurtayı terk eder.

Mirasidyumun yaşam süresi 24 saat olup ara konak olan *Limnea truncatula* türü sümüklüyü bulması gerekir. Sümüklüye girişinde enzimatik ve mekanik faaliyetler rol oynar. Sümüklüde diğer gelişme formları olan sporosist, redi ve serker dönemlerini geçirir. Bir mirasidyumdan 600'den fazla serker gelişebilmektedir. Rediyi doğum deliğinden terk eden serkerler sümüklünün dokularını geçip epidermisi delerek sümüklüden çıkarlar. Serkerler sümüklüyü en uygun koşullarda en erken enfeksiyonun 4. haftasında terk ederler. Sümüklüden serker çıkışı haftalarca devam eder ve 7. haftada zirveye çıkar. Serkerlerin sümüklü çıkabilmeleri için 1) sulu

ortam, 2) 10-26°C çevre sıcaklığı gerekir. Kış şartlarında ve kurak ortamlarda serker çıkışı olmaz. Havanın ısınması ve yağışların başlaması ile çıkış olur.

Sümüklüyü terk eden serkerler suda serbest olarak yüzmeye başlar. Birkaç dakika ila 2 saat içinde çayır, ot, sebze veya sudaki herhangi bir maddeye yapışarak kuyrukları kopmakta ve meta serker meydana gelmektedir. Metaserker enfektif safhadır. Yeterli rutubet ve serinlikte 1 yıl kadar canlılığını sürdürür. Donma noktasının üzerinde 3 aydan fazla, iklimi ılımlı ve rutubetli bölgelerde metaserkerlerin çoğunluğu kışı kayıpsız geçirmektedir.

Son konak tarafından alınan metaserkerler, ince bağırsakta kistten çıkarak aktif halde bağırsağı delerler. Karın boşluğuna geçtikten sonra karaciğer kapsülünü delerek bu organa girerler. Karaciğer varış, metaserkerin hayvan tarafından alınmasından sonraki 5-7. günde olmaktadır. Karaciğer dokusunda takriben 6 hafta kaldıktan sonra bir safra kanalına geçerek orada olgunlaşmaktadır. Metaserker, kistten çıktıktan sonra genç bir karaciğer kelebeğidir. Gittikçe büyüyüp gelişecek ve yumurtlayan olgun bir parazit haline gelecektir.

Fasciola hepatica'nın asgari prepatent süresi 10-12 haftadır. Buna yumurta ve mirasidyumun gelişmesi için gereken süre ilave edilirse asgari gelişme süresi 17-18 haftayı bulmaktadır. Pratikte bir neslin tam gelişimi için kabul edilen asgari süre takriben 5 aydır.

Fasciolosisde patojenite, karaciğerdeki parazitik gelim aşamalarına ve son konağa göre değişiklik gösterir. Aslında patojenite 2 safhalıdır. Birincisi, parazitlerin karaciğer parankimasındaki göçleri sırasında görülen; ikincisi göç dönemlerini geçirecek safra kanallarına ulaşan parazitlerin kütiküler dikenleri ile mukozayı tahrip etmesi ve hemotofajik aktiviteleri sonucu ortaya çıkan safra safhasıdır. Koyun, tavşan, sıçan, farede safra safhası daha sık görülürken, sığır ve insan gibi konaklarda göç döneminden sonra az sayıda kelebek safraya ilişkin hastalığa neden olur.

Fasciola türleri konaklara çeşitli şekillerde zarar verir. Bunları başlıcaları mekanik etki, toksik etki, kan kaybı, enfeksiyona neden olmalıdır.

Koyunlarda fasciolosis akut, kronik ve subakut seyredir. Özellikle sonbahar ve kışa girerken görülen akut fasciolosisde ani ölümler şekillenir. Antemortem muayenede ishal, kilo kaybı, asites, mukozalarda solgunluk, ateş, bazen karaciğerde hissedilir bir büyüme ve abdominal ağrı vardır. Subakut form, çoğunlukla sonbahar ve kışın görülür. Ölümler akut formdaki gibi hızlı seyretmez. Karaciğer büyümesi, yüzeyinde büyük nekrotik ve hemorajik odaklar, peritonitis, karaciğer fibrozisi, ilerlemiş hemorajik anemi, karaciğer yetmezliği vardır. Kronik form, hastalığın en yaygın formudur. Kış sonu ve ilkbahar başlangıcında sıkça görülmekle beraber her mevsimde rastlanabilir. İştah kaybı, anemi, aşırı zayıflama, sarılık, boyun ve çene altında ödem, hepatik fibrozis ve safra kesesinde büyüme vardır. Bu dönemde safra kesesinde normalden 20 kat fazla bulunabilir. Koyunlarda fasciola birlikte "Kara hastalık" (black disease) görülebilir. Özellikle koyunlarda öldürücü olmakla beraber *Clostridium novy*den kaynaklanan hastalık sığırlarda da kayıp yapar. Hastalığın 3 formunda da karaciğer safra yollarında Fascioların değişik gelişme dönemleri görülür.

Sığır fasciolosisinin patolojisi koyunlarınkine benzemekle beraber bazı farklılıklar gösterir. Sığırlarda akut fasciolosis az görülür. Genç sığırlarda nadiren de olsa akut ve subakut form meydana gelebilir. Akut formda, karaciğer yüzeyinde 1 mm'den

küçük, kırmızımsı kahverengi odaklar görülür. Karaciğerde lezyonları %80'i ventral lobda, özellikle diyaframatik yüzeyde bulunur. Karaciğerde doku harabiyeti, ve portal kanallar etrafında fibroz doku artışı vardır. Sığırlarda safra yollarının kalsifikasyonu ve safra kesesinin genişlemesi söz konusudur. Kelebeklerin anormal göçleri koyunlara nazaran sığırlarda daha fazla görülmektedir. Parazite akciğerde de rastlanabilir. Ağır enfeksiyonlarda tipik kalsiyum fosfat taşları şekillenmekte olup, fibrozis ve kalsifikasyon parazitlerin yaşam şartlarını bozmakta ve enfeksiyon sona ermektedir.

Safra kanalında *Fasciola hepatica*

Mandalarda daha seyrek olarak görülmekte, enfeksiyonun ilk 6 haftasında belirgin klinik bulgular yoktur. 17. haftadan itibaren iştahsızlık, zayıflama, anemi, submandibular ödem görülmekte ise de bu belirtiler sürekli değildir.

Türkiye'de insanlarda ilk olarak 1934'den bu yana sporadik olarak rastlanmaktadır. Son yıllarda hasta sayısının artmasıyla birlikte gerek dünyada gerekse ülkemizde fasciolosis'e daha çok önem vermeye başlanmıştır. İnsanlarda görülen fasciolosis olguları, asemptomatik enfeksiyondan ağır karaciğer sirozu ve ölüm arasında değişen bir yelpazede, oldukça farklı klinik bulgular ile seyretmektedir. Hastalar nörolojik bozukluklardan deri belirtilerine kadar değişik sistemler ile ilgili semptom ve belirtiler verebilir. Hastalığın klinik teşhisi zordur. Çünkü ateş, iştahsızlık, diyare, kabızlık, kusma, anemi, karaciğerde büyüme, gaz yakınmaları, kusma, eklem ve kemik ağrıları, karın ağrısı gibi bulgular birçok hastalıkta görülmektedir. Son yıllarda

görüntüleme yöntemlerindeki gelişmeler ve serolojik yöntemlerin uygulanması akut dönemdeki hastaların tanısına olanak tanımıştır.

İnsan karaciğerinde *Fasciola spp.*

Karadeniz bölgesinde, enstitümüz tarafından koyun ve sığırlarda yapılan saha çalışmalarında, koyun, sığır ve mandalarda fasciola türlerine yüksek oranda rastlanmıştır. Bölgemiz koyunlarında her yıl fascioladan kaynaklanan ölümler görülmektedir. Bafra ilçesinde 2003 yılında sığırlarda ölümlere neden fasciola vakaları çıkmış, Çarşamba ilçesinde ise mandalarda fasciola enfeksiyonlarına rastlanılmıştır. Hem sığır hem de mandalarda fasciola ölüm meydana getirmiştir. Bunun nedeni metaserkerlerin ve ara konak sümüklünün bölgemizde yaygın olarak bulunmasıdır. Parazitoloji laboratuvar hastalığı teşhisini müteakip uygun etken maddeli ilacı önermiş ve enfeksiyon önlenmiştir.

Günümüzde fasciolositlerin çoğu erişkin kelebeklere karşı yüksek etki göstermesine karşın, genç kelebeklere karşı sadece triklabendazol ve diamfenetid etkilidir. Triklabendazole kelebeklerin tüm gelişme dönemlerine karşı kullanılan tek ilaç olma özelliği taşımaktadır. Diamfenetid ise erişkin kelebeklere karşı etkisizdir.

Fasciolositlerin yapılarına göre sınıflandırılması,

-Halojenli fenoller (Bithionol, Heksaklorofen, Niklofolan, Nitroksinil): Erişkinlere yüksek oranda etkili, ancak genç kelebeklere etkili değildir.

-Salisilanilidler (Brotianid, Klosantel, Oksiklozanid, Rafoksanid, Kiloksanid, Bromsalanlar) erişkin kelebeklere yüksek etkilidirler. Ayrıca 6-8 haftalık ve daha büyüklere etkili; ancak genç formlara etkisizdir.

-(Pro)benzimidazoller (Netobimin, Albendazol, Triklabendazol, Luksabenda-zol): Geniş spektrumlu benzimidazollerden olan cambendazol, fenbendazol, meben-dazol ve oksfendazolün F. hepatica'ya az veya hiç etkileri bulunmamaktadır. Albendazol'un etkisi sadece erişkin kelebeklerle sınırlıdır ve yüksek doz uygulaması gerekir.

Luksabendazol, 6 haftalık ve erişkin kelebeklere yüksek etki yapmaktadır. Netobimin erişkin kelebeklere etkilidir.

Triklabendazol, hem erişkin hem de genç kelebeklere karşı yüksek etkilidir. Sığırlarda 1 haftalık, koyun ve keçiye ise 1 günlük genç kelebeklere öldürücü etkisini göstermektedir. Triklabendazol bir benzimidazol türevidir olup klor atomu ve thiometil grubunun varlığı ve karbamatin eksik olmasıyla diğer benzimidazollerden ayrılır. Triklabendazolün etki spektrumu da farklıdır. F. hepatica, F. gigantica ve Fascioloides manga'ya yüksek spesifite göstermesine karşın nematodlara, sestodlara ve diğer trematodlara etkili değildir.

**Tarımsal
mücadelede
etkili ilacı;
tescilli bitkiye,
belirtilen doz ve
zamanda
kullanınız.**

TARIM SEKTÖRÜNDE BİLİŞİM

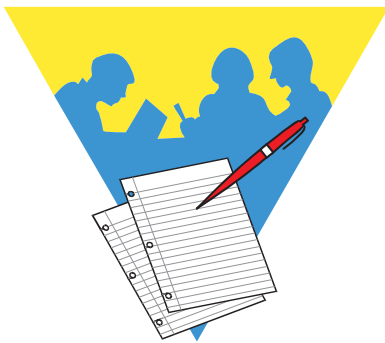
Osman TEMEL

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Uygarlık, sanayi toplumundan bilgi ve teknoloji toplumuna doğru hızlı bir geçiş yaşamaktadır. Enformasyonun önemi her geçen gün daha da artmaktadır. Dünyada sınırlar bilginin aktarım hızına paralel olarak kalkmakta, iletişim inanılmaz hızlarla sağlanmaktadır. Sanayi toplumundan enformasyon toplumuna doğru bu hızlı geçiş sürecinde fertler ve devletler bu hıza ister istemez ayak uydurmak durumundadır. Bu gelişimi simgeleyen 'e' harfi ile e-ticaret, e-devlet, e-imza, e-bankacılık, e-hizmet gibi kavramlar ortaya çıkmaktadır.

e-Devlet kavramı, "devletin kendi iç işleyişinde ve sunduğu hizmetlerde bilişim teknolojilerinin kullanılması olarak" tanımlanmaktadır. Kavramın İngilizce (e-government) kullanımındaki karşılığı elektronik hükümet ve yönetim olarak kullanılmaktadır. e-Devlet projelerinin amaçları genelde daha iyi bir yönetim" olarak tanımlanmaktadır. Daha dar kapsamlı tanımlarda, devlet hizmetlerinin internet üzerinden sunulması olarak da tanımlanabilmektedir.

e-Devlet geniş anlamıyla; "enformasyon ve telekomünikasyon teknolojilerinin, özellikle de internetin kullanıldığı ve bu sayede vatandaşların, özel kesimin ve kamu kesiminde çalışanların faydalanması amacıyla, kamusal hizmetlere erişim ve bu hizmetlerin sunulmasının geliştirilerek daha kaliteli hale geldiği bir devlet" olarak tanımlanabilir. e-Devlet en yalın biçimiyle; "Devletin vatandaşlara karşı

yerine getirmekle yükümlü olduğu görev ve hizmetler ile vatandaşların devlete karşı olan görev ve hizmetlerinin karşılıklı olarak elektronik iletişim ve işlem ortamlarında kesintisiz ve güvenli olarak yürütülmesidir" biçiminde tanımlanmaktadır.

Bilişim teknolojilerinin devlet bazında kullanımının düşünülmesinin ardından; devlet eliyle yönlendirilmesi zorunlu olan sektörlerden biri olan "tarım sektörü"nde bilişimin fayda ve kullanım alanlarını irdelenecek olursak;

Gerek üretim ve verimlilik, gerekse iç ve dış pazarlarda çiftçimizin rekabet gücünün artırılabilmesi, gerekse tarım sektörümüzde ciddi yapısal önlemlerin alınması, bu sektörde gıda ve tarıma dayalı sanayi sektörlerinde yer alan resmi ve özel bütün kurum ve kuruluşlar arasında iyi bir koordinasyonun sağlanabilmesi, doğru ve sağlıklı bir bilgi akışının sağlanması da girmekte olduğumuz **Bilgi Çağının** ve **Bilgi Toplularının** bir gereğidir.

Bitkisel ve hayvansal üretim, ormancılık, veterinerlik, çevre bilimi ve gıda üretimi, araştırmaları ve uygulamalarından elde edilen bilginin derlenmesi, depolanması, sınıflandırılması, yönetimi ve kullanımını etkinleştirmek, kolaylaştırmak ve ilgili kitlelere aktarmak amacıyla bilgisayar ve iletişim teknolojilerine son derece büyük bir gereksinim bulunmaktadır.

Tarım sektöründe kullanılan bilgi çeşidini gruplandırarak olursak:

1. Teknik tarım bilgisi
2. Tarım politikalarının uygulanması
3. Üretim için (girdi temininde) güncel fiyatlar
4. Ürün değerlendirmede fiyatların oluşumu

5. Tarımsal üretim ile ilgili mevzuat ve yasal düzenlemeler
6. Coğrafi bilgi sistemleri
7. Meteoroloji tahminleri
8. Üretimde dağılım ve sonucunda rekolte tahminleri
9. Araştırma ve geliştirmelerde istatistiki bilgiler
10. Üretim aşamasında bilgisayar kullanımı
11. Tarımsal yayım ve eğitim hizmetleri

gibi konular ana başlıkları oluşturmaktadır.

Tarımsal üretimle ilgili bu bilgi çeşitlerinin kaynağından, diğer bir deyişle araştırmacıdan o bilgiyi fonksiyonel olarak uygulayacak, kullanacak olana aktarma işleminde (teknoloji transferinde) tarımsal yayım işlemlerinde bilişim teknolojilerinin kullanılması kaçınılmazdır.

Yanlış ve yetersiz bilgi kaynak israfına, düşük verimliliğe, bilinçsiz ve plansız üretime, üretileni değerlendirmede sorunlara, düşük rekabet gücüne, gelir kaybına, çevre kirliliğine kısaca zaman, para ve kaynak israfına neden olmaktadır. Tarımsal yayım faaliyetlerinde yayım elemanı doğrudan temaslarla veya kitle iletişim araçlarıyla bilgi transferini sağlamaktadır. Temel bilgi ve haberleşmede televizyon, radyo, telefon, fax gibi araçların yanında artık telekomünikasyon, enformatik (bilgisayar ve bilgi işlem) ve veri/görüntü transfer teknolojileri ve etkileşimli multimedia araçları yepyeni ufukların açılmasına neden olmuştur.

Özellikle internet bilgi paylaşımı ve bilgiye ulaşmada büyük zaman tasarrufu sağlamıştır. Türk Telekom tarafından kurulan alt yapı gelişmiş ülkelerle yarışacak seviyelerdedir. Örneğin ADSL hizmeti interneti daha ucuz ve daha süratli kılmıştır.

İletişim giderlerini azaltan bilişim teknolojileri ve internet, üretim, tüketim ve sermaye piyasalarının küreselleşmesine ve küçük üreticilerin dahi küresel pazarlara çok düşük maliyetlerle çıkabilmelerine olanak sağlamaktadır.

Dünya'da tarım kesiminde bilişim teknolojilerinin yaygınlaşmasını önleyen

etmenlerin başında çiftçilerin bilgisayar becerilerinin eksikliği gelmektedir.

Bunu takiben önem sırasına göre; ekonomik getirisinin olmayacağı kanısı, kullanım zorluğu, teknolojik altyapı eksikliği, yüksek yatırım maliyeti, yetersiz bilgi donanımı, teknoloji korkusu, zaman yetersizliği, eğitim yetersizliği gelmektedir. Gelişmiş bazı ülkelerde tarımda bilgisayar kullanımı ülkemizle kıyaslanmayacak kadar ileri düzeydedir. Örneğin, Almanya'da tüm çiftçiler içerisinde bilgisayar sahibi çiftçi oranı %44, internet erişimli çiftçilerin oranı ise %32 civarında olduğu belirtilmektedir. Aynı rakamlar sırasıyla, Danimarka'da %80, %50; İngiltere'de %75, %37.5; Hollanda'da %60, %50'dir. Oysa ülkemizde bu oranın binde hatta onbinde bir'ler düzeyinde olduğu tahmin edilmektedir.

Alınması gereken önlemlerin başında, tarımsal yapının iyileştirilmesi (arazi toplulaştırması, toprak reformu, veraset kanununda değişiklikler) sayesinde ortalama işletme büyüklüğünün ekonomik düzeye kavuşturulması gerekmektedir ve bunu takiben tarımsal destekleme politikalarının ülkemiz gerçeklerine uygun bir şekilde ve düzeyde yapılması ve kooperatif v.b. birlikteliklerin teşviki gelmektedir.

Eğitim düzeyi artırılan, desteklenen, teşvik edilen ve gelir düzeyi artan üreticilerin verim ve kalite artışına yönelik olarak yeni teknolojilere yatırım yapması kaçınılmaz olacaktır.

Tarımsal bilişim konusunda yapması gerekenler başlıca şunlardır:

Tarımsal bilişimin yaygınlaştırılması için gerekli altyapıyı sağlamalıdır. Uygulanmakta olan "Çiftçi Kayıt Sistemi" etkinleştirilmeli, uygulamadaki sorunlar giderilmelidir.

Kayıt altına alınamayan işletmelerin de kaydedilebilmesi için tedbirler alınmalıdır. Oluşturulacak olan veritabanındaki bilgiler tarım politikalarının oluşumuna katkı sağlayabilecek şekilde bilgiye dönüştürülmeli ve kamusal kullanıma açılmalıdır.

"Çiftlik Muhasebe Veri Ağı" hayata geçirilmiştir. Tarımsal Yönetim Muhasebesi ve diğer özel yazılımların geliştirilmesi ve işletmelerde kullanımın yaygınlaştırılması teşvik edilmelidir. (Ülkemiz koşullarına uygun, modüler yapıda, işletmecilerin eğitim düzeylerini de dikkate alan basit yazılımlar...)

Bilgisayarın kullanılmaması veya bilgisayarı olan işletmelerin tarımsal amaçlı bilgisayardan faydalanmaması eğitim yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle, işletmecilerin bu konudaki eğitim eksiklikleri giderilmelidir. Bu amaçla, tarımsal yayım programları yeniden düzenlenmeli, tarımsal örgütlerin eğitim faaliyetlerine daha fazla yer vermeleri sağlanmalıdır. KOBİ'lere sağlanan teşviklerin benzerleri tarım işletmelerine de uygulanmalıdır.

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının önderliğinde tarımsal bilgi sisteminin oluşturulması ve sürekliliğinin sağlanması gereklidir. Tarımsal bilişimin yaygınlaştırılmasında tarımsal örgütlere önemli görevler düşmektedir.

Resmi, yarı resmi ya da gayriresmi statüde bulunan bir çok tarımsal amaçlı olarak kurulmuş örgüt bulunmaktadır. Bu örgütler, üreticilerin bilişim eğitimleri

konusunda özellikle üniversiteler ile işbirliği yaparak aktif rol oynamalıdır. Yine bu örgütler, ayrı ayrı bilgisayara sahip olamayacak işletmeler için ortak bilgisayar kullanım altyapısını sağlayabilirler.

Araştırma kuruluşları (üniversiteler, araştırma enstitüleri vb.) tarımsal bilişimin yaygınlaşmasında lokomotif görevi görecektir. Araştırma kuruluşlarının başında gelmektedir.

Tarımsal bilişim alanında yapılan akademik çalışma ve etkinlik sayısı son derece sınırlıdır. Özellikle üniversiteler ülkemizde tarımsal bilişimin mevcut durumuna, sorunlarına ve ne şekilde geliştirilebileceğine yönelik çalışmalar yapmalıdırlar. Üniversitelerin müfredatlarında tarımsal bilişim konularına yer verilmelidir.

Tarımsal bilişim öncelikli araştırma konuları arasında yer alınmalı ve özel teşvikler sağlanmalıdır.

Üreticiler ise tarımsal bilişimin aktif kullanıcıları olmak durumundadırlar. Gerekli altyapı elbette devlet tarafından sağlanacaktır ancak üreticiler de kendi refah düzeylerinin yükselmesi için gerekli çabayı göstermek durumundadırlar. Tarım işletmelerindeki özellikle genç ve eğitilmiş nüfus bilişim teknolojileri kullanma eğilimlidirler. Bu açıdan bu kitlenin teşvik edilmesi gerekmektedir.

Dünyada rekabet giderek artmaktadır. Bunun sonucu olarak en büyük darbeyi ülkemiz tarım sektörü almıştır. Artan rekabet kar marjlarını düşürmekte ve rantabl çalışmayan işletmelerin kapanmalarına neden olmaktadır. Bu nedenle, tarımsal işletmelerimizin daha etkin faaliyet göstermeleri ancak bilişim yatırımlarına ağırlık vererek olabilecektir.

Ülkemiz işletmelerinin küçük ve dağınık olması, üretim ve pazarlama açısından en önemli sorunu oluşturmaktadır. Ancak e-ticaret uygulaması bu dezavantajları büyük ölçüde ortadan kaldırmakta ve işletmeler ülke sınırlarını da aşarak doğrudan daha geniş pazarlara ticaret yapma imkanı bulabilmektedirler.

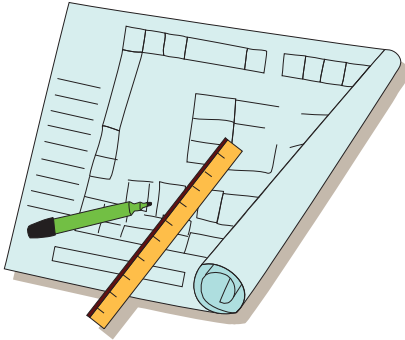
Sonuç olarak tarım sektöründe bilişim teknolojilerinin kullanımının yaygınlaştırılması sağlanmalı, Tarımsal bilgi ağını oluşturulup kırsal kesimden de bu bilgi birikimine ulaşılmasının sağlanması gerekmektedir.

TARIM SİGORTALARI KANUNU**Nilgün DOĞAN***Ziraat Mühendisi**Samsun Tarım İl Müdürlüğü*

5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanunu 14.06.2005 tarihinde kabul edilerek, 21.06.2005 tarih, 25852 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu kanun kapsamında;

- Risklerin teminat altına alınması,
 - Standart sigorta poliçelerinin belirlenmesi,
 - Hasar organizasyonları,
 - Doğal afet zarar çalışmaları,
 - Tazminat ödemelerinin yapılması,
 - Sigorta teminatının sağlanması,
 - Tarım sigortalarının geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve izlenmesi,
 - Diğer teknik hizmetlerin yürütülmesi,
- amacıyla **Tarım Sigortaları Havuzu** kurulmuştur. Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 2 ay içinde Havuzun çalışma usul ve esasları Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle sigorta sözleşmelerinin tabii olacağı esaslar ise Müsteşarlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Tarım Sigortaları Havuzu: Havuzun merkezi İstanbul'dur. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve Müsteşarlıkça müştereken çıkarılacak yönetmenliklerle belirlenecek esaslar çerçevesinde havuza katılan Sigorta Şirketlerinin eşit oranda pay sahibi olacağı A.Ş. statüsünde kurulacak şirket tarafından yürütülür. Havuzun Yönetim Kurulu Tarım ve Köyişleri Bakanlığı (2), Müsteşarlık (2), Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği (1),

Türkiye Ziraat Odaları Birliği (1), Şirket (1) olmak üzere toplam 7 üyeden oluşur. Bakanlık temsilcilerinden biri Kurulun tabii başkanıdır. Bakanlıkça Kurul üyelerinin görevlendirilmesi bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç üç ay içinde yapılır.

Yönetim Kurulu Görev ve Sorumluluğu

- Havuzun işleyiş esaslarını belirlemek,
- Devlet prim desteği toplam tutarını aşmamak kaydıyla ürün risk ve bölge bazında prim desteği oranını belirlemek üzere çalışmalar yapmak ve Bakanlığa sunmak,
- Uygulamadaki sorunları belirlemek, çözüme yönelik çalışmalar yapmak,
- Hizmet alınmasına karar vermek,
- Hasar tespit işlemlerine ilişkin esas ve usulleri belirlemek,
- Tarım sigortaları kanunu kapsamında faaliyet göstermek isteyen sigortalarla sözleşme yapmak,
- Havuzun işleticisi Şirketlerle çalışma usul ve esaslarını belirleyen sözleşme yapmak.

Havuzun gelirleri;

- Sigorta Şirketlerinin devrettiği primler,
- Devlet tarafından sağlanan prim desteği,
- Toplanan kaynakların yatırım gelirleri,
- Alınan krediler,
- Genel bütçeden alınacak katkılar,
- Diğer gelirler' den oluşacaktır. Havuzun gelirleri her türlü vergi, resim ve harçlardan muaftır.

Şirket: Havuzun işletilmesine ilişkin iş ve işlemler, Havuza katılan sigorta şirketlerinin

eşit oranda pay sahibi olacağı anonim şirket statüsünde kurulacak Şirket tarafından yönetilir.

Şirketin, Havuz Yönetim Kurulunun belirleyeceği usul ve esaslar çerçevesindeki görevleri şunlardır:

-Hasar tespit işlemleri çalışmalarını ve organizasyonlarını yapmak suretiyle bu konuda yapılacak tazminat ödemelerini en kısa sürede gerçekleştirmek. Hasar tespit işlemleri konularına göre; ziraat mühendisleri ve veteriner hekimler ile ziraat teknikeri ve teknisyenlerince yapılır.

-Risk paylaşımı ve transferi ile risk artırımını planının uygulamasını yürütmek ve programı kurulun onayına sunmak,

-Kurulca alınan kararların uygulanması ve sekreteryaya işlerinin yürütülmesi,

-Primlerin tahsili işlemlerinin yürütülmesi,

-Üreticileri bilgilendirmek, halkla ilişkiler ve tanıtım kampanyalarını yürütmek,

-Kurula, istatistik ve rapor hazırlayıp sunmak,

-Havuz kaynakları belirlenen ilke ve kurallar çerçevesinde hazine bonusu ve kamuya ait borçlanma senetleri şeklinde yatırıma yönlendirmek,

-Havuz işlemlerinin en iyi şekilde yürütülmesinden Bakanlık, Müsteşarlık ve Kurula karşı sorumludur.

-Faaliyetine son verilmesi, tasfiye veya iflas etmesi gibi hallerde, Kurul tarafından yeni bir Şirketle sözleşme yapılıncaya kadar görevlerini yerine getirmeye devam eder.

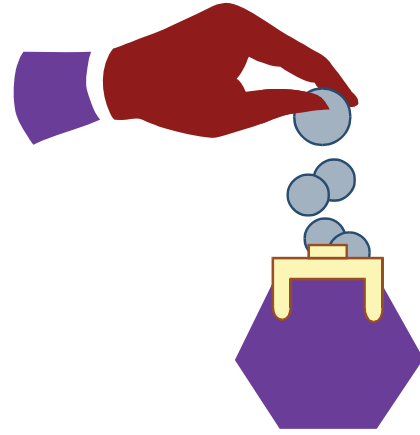
Sigorta Şirketleri:

Tarım Sigortalarından elde ettikleri primlerin tamamını Havuza devretmekle yükümlüdürler. Sigorta Şirketlerinin kazancı, havuza tahsil

edilen primler üzerinden komisyon almaktır. Havuza zamanında devredilmeyen primler 6183 sayılı kanun hükmünde tahsil edilir.

Riskler : Kapsama alınan bitkiler, bitkisel ürünler ve seralar ile çiftlik hayvanları için, kuraklık, dolu, don, sel, taban suyu baskını, fırtına, hortum, deprem, heyelan, yangın, kaza ve zararlılar, Hayvan hastalıklarının neden olacağı zararlar, Tarım sektörü bakımından önemli görülecek diğer risklere ilişkin teminatlar Havuz Kurulunun teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca belirlenir.

Prim Desteği : Ürünler, riskler, bölgeler ve işletme ölçekleri itibariyle devlet tarafından sağlanacak prim desteği miktarları, her yıl Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir. Prim desteğine ilişkin ödenek her yıl Bütçe Kanunu ile Bakanlık bütçesinde yer alır. Bakanlık, sigorta şirketleri tarafından havuza aktarılabilecek prim miktarlarını çiftçi kayıtları ile karşılaştırarak prim desteğini hesaplar ve gecikmeksizin havuza aktarır.

Yardım ve Borç Ertelemesi: Bu kanun kapsamında, uygulama yılında yer alan riskler için tarım sigortası yaptırmayan üreticiler, 20.06.1977 tarihli ve 2090 sayılı "Tabii Afetlerden Zarar Gören Çiftçilere Yapılacak Yardımlar Hakkında" kanundan yararlanamaz.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanunu kapsamında düzenlenerek İl Müdürlüğümüze gönderilecek olan yönetmelik çerçevesinde İl Müdürlüğümüzce gerekli uygulamalar yapılacaktır.

ÜLKEMİZDE YETİŞEN (*P. vulgaris* ve *P. coccineus*) VE YENİ GİREN (*P. lunatus* ve *P. acutifolius*) FASULYE TÜRLERİ

Seher Yıldız MADAKBAŞ **Meral ERGİN**
Ziraat Yük. Mühendisi Ziraat Mühendisi
Karadeniz Tarımsal AE Samsun

Fasulye insan beslenmesinde önemli yeri olan bir sebzedir. Anavatanı Amerika olan fasulyenin ülkemizde iki türü bulunmaktadır. Bunlar; *P. vulgaris* ve *P. coccineus* türleridir. *P. vulgaris*, ülkemizde yetiştirilen fasulyenin hemen hemen tamamını oluşturmaktadır. Bugün bütün dünyada büyük ölçüde üretilen bu iki türdür (Vural ve ark., 2000). Genelde yemeklik olarak yetiştirilen 4 tür bulunmaktadır. *P. vulgaris* (common fasulyesi), *P. lunatus* (lima fasulyesi veya butter fasulyesi), *P. acutifolius* (tepary fasulyesi), *P. coccineus* (runner-örtücü fasulye)'dir. KTAE tarafından 2004 yılında Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü gen bankası vasıtasıyla Amerika Ulusal Germiplazmından *P. lunatus* ve *P. acutifolius* türleri getirilip gözlemler alınmış ve tohum çoğaltımı yapılmıştır. Özellikle yüksek sıcaklıklara dayanıklı olan bu iki tür ileride yapılacak olan ıslah çalışmalarında kullanılacaktır. Ülkemizde bulunan diğer iki türden özellikle *P. vulgaris*, Çarşamba Ovasında ve diğer bölgelerimizde geniş miktarda yetiştiriciliği yapılmakta olup, soğuklara dayanıklı olan *P. coccineus* türü ise çok az miktarda yetiştirilmektedir.

P. lunatus* ve *P. acutifolius

Familyası: Fabaceae/Leguminosea

Genel isimleri: *P. lunatus* için Butterbea, Lima fasulyesi, Seiva fasulyesi- *P. acutifolius* için Tepary fasulyesi'dir.

P. acutifolius'un meyve şekli ve yaprak şekli dışında genel özellikleri *P. Lunatus*'a çok benzediği için *P. lunatus* türü açıklanacaktır. Belirleyici tanımlamalar *P. acutifolius* türü içinde geçerlidir. Lima fasulyesi (Amerika'nın güneyinde Butter fasulyesi olarak bilinir) doğada genel olarak yıllık yetişir ve otsu yada sarılcı görüntüsündedir. Fakat tropiklerde yıllık olarak da yetiştiği görülmüştür. Sırk

tipleri sırığa yada çardak-çadır şeklinde hazırlanmış çubuklara 3.7 m tırmanabilir. Çalı tipinde (bodur ya da yer fasulyesi) olanların boyu ise 0.6 m'in altında kalır. Yaprakları görünüş itibarıyla 3 yaprakçık bir arada ve her biri 5-12.7 cm uzunluğundadır. Çiçekleri sarımsı beyaz ve oldukça küçük olup 2.5 cm den daha kısadır. Çeşitlere göre baklaları 5-15.24 cm uzunluğundadır. Baklalarının genişliği 2.5 cm veya daha geniş olabilir. Lima fasulyesi olarak isimlendirilmiş 100 den fazla çeşit vardır. Cornucopia da çalı formunda 18 ve sırk formunda 12 tanesi listelenmiştir. 'Sevia' ve 'Florida Speckled Butter fasulyesi' Florida üreticileri tarafından üretilmektedir. 'Butterpea' tipleri daha küçüktür, ABD'nin güneyinde bodur formda yetiştirilmektedir. Çalı ve sırk 'Fordhook' tiplerinin yetiştiriciliği daha çok ticari olarak yapılmaktadır.' Baby Lima' çeşidi 'Fordhook' çeşidinin çalı tipidir.

Bölgesi: Lima fasulyesinin orijini Orta ve Güney Amerika'dır. Bu fasulye dünyanın her tarafında subtropikal ve tropikal çevre koşullarında sıcak iklimde yetiştirilmektedir.

Kültürü: Fasulye familyasının tüm üyeleri, havadan gelen nitrojeni kendi kendine fiske edebilme kabiliyetindedir. Lima fasulyeleri de nitrojenli gübreye ihtiyaç duymaz. Çünkü toprağa ilave edilen nitrojen, bitkide daha çok vegetatif büyümeyi teşvik edecek ve daha az bakla tutumuyla sonuçlanacaktır.

Işık: Tam güneşli günlerden hoşlanır.

Nem: İyi bir üretim için düzenli bir sulama ister.

Zorlukları: Lima fasulyesi yıllık olarak yetiştirilmektedir. Fakat bu fasulyeyi, yeşil fasulye ve örtücü fasulyelerden ayıran en

büyük özellik daha uzun ve daha sıcak bir büyüme sezonu istemesidir. Sırk tipleri ürün alınıncaya kadar 80-100 güne çalı tipleri ise 65 gün veya biraz daha fazla güne ihtiyaç duyar. Lima fasulyeleri kuzeyde soğuk bölgelerde güçlükle yetiştirilir. Çünkü ürünün hasat edilebilmesi için sezon yeterince uzun değildir. Diğer taraftan sıcaklık 29.4°C olduğunda da bakla bağlamaz. Bitki, çiçeklerinin ve baklalarının bağlanması zayıflayınca kadar vegetatif büyür. İlk donlara kadar ürününü koruyabilir.

Üretim: Lima fasulyesi tamamen don tehlikesi geçtikten sonra toprak sıcaklığı en az 10°C olduğu zaman dikilmelidir. Sırk tipler 5-10 cm derinliğe ve eğer terbiye sistemi olarak çardak kullanılacaksa 1.2 m sıra aralığı ve 10-20 cm sıra üzerine ekilir. Çalı tiplerde 0.6-0.9 m sıra aralığında ekilebilir. Eğer sirk fasulyeler için çardak terbiye sistemi değil de çadır şeklinde bir terbiye sistemi uygulanacaksa sıra aralığı 1.2 m veya daha fazla olabilir. Çok fazla miktarda nektar üreten lima fasulyesi kendine döllenir. Eğer farklı çeşitler bir milden daha kısa mesafede ise arılar vasıtasıyla çeşitler arasında melezleme olacaktır. Böceklerle engel olmak ve çiçekleri korumak için çiçekler kafes içine alınıp melezleme engellenebilir. Baklaları kahverengi olduğu zaman hasat edilir. Eğer baklalar yeni sarıya dönmeye başladığında hasat edersek de baklalar daha sonrada hızlı bir şekilde kuruyacaktır. Fasulyelerde hasattan sonra görülen böceklerle engel olmak ve onları öldürmek için baklalar kuruduktan sonra 48 saat dolapta dondurulur. Kurumuş olan fasulye tohumları soğuk, kuru ve karanlık yerde depolanırsa birkaç yıl yaşama kabiliyetini koruyabilir.

Fasulye tohumları dolap da bir plastik kaptan da saklanabilir.

Kullanımı: Taze veya kurumuş olarak lima fasulyeleri hasat edilebilir. Baklalar henüz sarıya döndüğü zaman şişmeye başladığında soyulmaya hazırdır. Taze lima fasulyesi genelde kabuklu olarak kaynatılır, daha sonra çorbalarda, yahnilerin ve balıkların yanına garnitür olarak kullanılır. Eskiden Amerika'nın güneybatısında en favori yemekler lima fasulyesi ve mısırdı. Lezzetli bir çorba için kemikli jambonla birlikte lima fasulyesi yavaş yavaş kaynatılarak kullanılmaktadır. Aynı zamanda salatalarda soğuk olarak da yenilmektedir. Japonya'da fermente edilerek, Çin'de balıkla birlikte filizlenmiş lima fasulyesi kullanılmaktadır. Biraz soğan ilave edilerek tereyağda pişmiş lima fasulyesi lapa yapılarak da yenilmektedir.

Lima fasulyesine Peruvian yığınlarında yapılan kazılar sonucu rastlanmış ve 8000 yıllık olduğu doğrulanmıştır. *Phaseolus'un* 20 türden daha fazlası insan besini olarak kullanılmaktadır. En çok bilinen 4 türünden başka yemeklik olarak kullanılan bir çok baklagil de vardır. Daha çok egzotik iki tür, Goa fasulyesi (*Psophocarpus tetragonolobus*) ve Hyacinth fasulyesi (*D. lablab*) çok yüksek oranda protein içerir.

Phaseolus vulgaris

Familyası: Fabaceae/ Leguminosea

Genel isimleri: Kuru fasulye (Common fasulyesi), yeşil fasulye, Snap fasulyesi, Kidney fasulyesi (böbrek tipi kuru fasulye), French fasulyesi (bodur fasulye)'dir.

Phaseolus vulgaris Aztekler tarafından verilen isim, 2500 çeşitten oluşmaktadır. Bu çeşitlerin bir kısmı yararsızdır. Bütün fasulyelerin genelde sahip olduğu gibi, üçlü bileşik ve iki yandan simetrik yapraklar, gösterişli çiçekler, uzun baklalar ve bakla içerisinde genelde böbrek şeklinde sayıları 3-12 arasında değişen tohumlara sahiptir. Bodur ve sirk tipleri vardır. Sırk tipler için 4-6 m uzunluğunda destekler kullanılır. Çünkü fasulyeler asmalar gibi sülüklere sahip değildir. Fasulye çiçekleri pembe, kırmızı, beyaz ve sarı olabilir. Çiçek renkleri gibi bakla renkleri de yeşil, mor, sarı yada bu renklerin kombinasyonları olabilir. Balmumu

fasulyelere, renkleri bal arılarına benzediği için bu isim verilmiştir. Bu renk baklaları yeşil yapraklar arasında görmek çok kolaydır. Aynı durum mor renkli baklalar içinde geçerlidir. Baklaların içindeki tohumlarda gökkuşağı renginde olabilir. Fasulyeler yemeklik kullanım şekillerine göre, özellikle yenildiği gelişme devrelerine göre de adlandırılmaktadır. Amerika'da önemli çeşitler 'Blue Lake' ve 'Kentucky Wonder' çalı tipleri umumiyetle ticari amaç için konservelik olarak yetiştirilir. Bu çeşitler ev bahçeciliğinde popüler çeşitlerdir. 'Romano' ve 'Spanish Meraldo' çeşitleri düz ve uzun baklalara sahip yeşil fasulyelerdir. Bazı çeşitler ise baklaların içindeki tohumlar şiştiği zaman bunlara yurt dışında hamile fasulye yada flüt fasulye bizde boncuk denilmektedir. Tohumları kurutulmadan taze olarak tüketilir ve kabuklu fasulye olarak isimlendirilir. 'Jacob's Cattle' ve 'Cranberry fasulyesi' bu tip fasulyelere girmektedir. Ülkemizde de sırık olarak daha çok Ayşe kadın tipi fasulyeler tercih edilmektedir. 11-14 cm uzunluğunda tohumları biraz belirgin yeşil renkte olan fasulyeler daha çok alıcı bulmaktadır. Bodur tipli fasulyelerde ise özellikle kapama bahçelerde, bölgemizde daha çok Gina, Balkız çeşitleri tercih edilmektedir. Yurdumuzda bol miktarda bulunan yabancı çeşitlerin yanında bizim de tescilli taze fasulye çeşitlerimiz bulunmaktadır. Özellikle Yalova'nın çeşidi 'Yalova-5' üreticimize önerilebilir. Yalova'nın diğer çeşitleri ise 'Yalova-17' ve 'Karaayşe'dir. Eskişehir Tarımsal Araştırma Enstitüsü'nün de 'Sazova' ve 'Sarısu' çeşitleri bulunmaktadır. Sırık çeşitler olarak Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü'nün 'Özayşe' çeşidi, Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü'nün de 'Zondra' çeşitleri bölgemize uygun çeşitlerdir. Enstitümüzün de birkaç yıl sonra bölgemize uygun bodur ve sırık taze fasulye çeşitleri tescil ettirilecektir. Amerika'da çok fazla miktarda kullanılan kuru fasulyeler, kuru veya çorba fasulyeler olarak isimlendirilmektedir. Bilinen kuru fasulyeleri ise navy, pinto, böbrek şeklinde olan ve siyah turtle fasulyelerdir. Siyah turtle fasulye çeşidi parlak veya nuna fasulyesi olarak adlandırılır. Bu fasulye çeşidi Amerika'nın Güneyinde Andlar da çok yetiştirilmektedir ve mısır gibi

pişirilerek tüketilmektedir. Enstitümüz tarafından tescil edilmiş olan kuru fasulye çeşitleri Akdağ ve Zülbiye verimli çeşitlerdir.

© 2004 Floridata.com

Bölgesi: Binlerce yeşil fasulye çeşidinin Orta Amerika'da yabani bir atadan meydana geldiği bilinmektedir. Fasulyenin 5000 yıl önceden var olduğu yapılan kazılar sonucu ortaya çıkarılmıştır. İspanyollar Amerika'yı keşfettiği zaman, fasulye Western Hemisphere'in her tarafında önemli bir yiyecekti. Bugün de fasulye dünyanın her tarafında yetiştirilen önemli bir besin maddesidir.

Yeşil fasulye yetiştiriciliği kolay olup ziraata yeni başlayanlar için mükemmel bir sebzedir. Snap fasulyesinin baklaları dikimden 45-60 gün sonra toplanabilmektedir. Kuru fasulyelerin toplanması ise 90-150 günü almaktadır. Sırık fasulyeler çalı fasulyelerden daha geç olgunlaşır fakat daha uzun bir peryot da üretilmektedir. Fasulyeler, diğer fasulye türlerinde olduğu gibi kendi kendilerine nitrojen yapabilirler ve ilave bir gübreye ihtiyaç duymazlar. Aslında çok fazla gübre fasulye yapraklarının arapsaçına dönmesine neden olmaktadır. Bu da bakla oluşumunu azaltmaktadır.

Işık: Tam ışılanmaya ihtiyaç duyarlar.

Nem: Düzenli bir sulama ister. Toprak çok kuru kalırsa bakların içindeki fasulye tohumları gelişemez ve baklayı dolduramaz.

Zorlukları: Yeşil fasulyeler donlara karşı çok duyarlı yıllık sebzelerdir. Fasulyeler 10°C'den daha düşük toprak sıcaklığında çimlenemez. Çok erken tohum ekimi hem tohum zayıflığına hem de zaman israfına neden olmaktadır.

Üretim: Bodur yeşil fasulye çeşitinde tohum 3-5 cm derinliğe, 10-20 cm sıra üzerine ve 50-60 cm sıra arasına dikilir. Sarılıcı sırik çeşitlerde ise çardağa, sıriklara, bambuyla çadır şeklinde yapılan terbiye sistemlerine ihtiyaç vardır.

Kullanımı: Fasulyeler yeşil olarak hasat edilerek daha çok çiçeklenmeye ve bakla oluşumuna teşvik edilir. Bu devrede taneleri küçük ve yumuşaktır. Yeşil fasulyelerde sürekli bir hasadın sağlanması için başarılı bir dikimle işe başlamak gerekir. Kabuklu fasulyelerde ise baklalar tamamen kabarmaya başladığı zaman hasat yapılır. Bakla içindeki fasulyeler yumuşaktır. Pişirileceği zaman kabuğundan çıkartılıp, taze tohumu tüketilir. Kuru fasulyelerde, baklalar tamamen kuruyuncaya kadar beklenir. Kahverengine dönmüş olan kabuğundan çıkartılarak kullanılır. Kuru fasulye kabuklu fasulyelerden daha uzun zamanda pişer ve daha fazla gaz ihtiva eder.

Gelecekleri: Çoğunlukla yemeklik olarak değerlendirilen önemli bir türdür. Değeri her geçen gün besinsel olarak ve dayanıklılık ıslahı çalışmalarında önemli bir tür olarak artmaktadır.

P.coccineus

Familyası: Fabaceae/ Leguminosea

Genel isimleri: Örtücü fasulye, Scarlet runner fasulyesi, Dutch runner fasulyesi, Case knife fasulyesi'dir.

Örtücü fasulyeler, gösterişli çiçekleri, yenilebilir baklaları ve tohumlarıyla çok yıllık bağlar gibi uzarlar. Kalın stok köklere sahiptirler. 0.3 m yükseğe ya da daha yükseklerle çıkabilirler. Yaprakları üçlü bileşik yaprak şeklinde ve 10-12.7 cm uzunluktadır. Çoğu örtücü çeşitlerinin çiçekleri parlak scarlet kırmızısıdır. Fasulye familyasında olduğu gibi dış kısımda birleşik bir bayrak yaprak, içeride iki tane kanatçık ve onların içerisinde de 'keel' adı verilen omurga ya da kayıkçık bulunmaktadır. Çiçekleri aşağı yukarı 2.5 cm uzunluğundadır. 25cm uzunluğunda birkaç çiçek salkımı kümelenmiştir. Tek bir çiçek sapında 20 kadar çiçek olabilir. Baklalarının uzunluğu 15-30cm ve baklalarının içindeki tohumlarının uzunluğu ise 2.5 cm'dir. Her baklada 6-10 arasında tohum vardır. En

iyi bilinen çeşitleri, kırmızı renkli çiçeklere sahip olan 'Burgundy' ve siyah benekli tohumlara sahip olan 'Scarlet Runner'dır. 'Black Runner' yoğun koyu kırmızı çiçeklere ve siyah tohumlara sahiptir. 'Painted Lady' standart kırmızı çiçeklere ve iç kısımda beyaz kanatlara ve kayıkçığa sahip bir çeşittir. 'White Dutch Runner' ve 'Case Knife' beyaz çiçeklere ve tohumlara sahiptir. 'Butler' ve 'Polestar' 30.5 cm uzunluğunda baklalara sahip olan yeni sırik çeşitlerdir. Sarılıcı olamayan 'Hamond's Dwarf' ve 'Pickwick Dwarf' çeşitleri sarılıcı olanlardan 2-3 hafta daha erken olgunlaşan çeşitlerdir.

© 2005 FloridaData.com

Örtücü fasulyeler *P.vulgaris*'in çeşitlerine benzemektedir. Ama yeşil fasulyeler örtücü fasulyelere nazaran daha küçük çiçeklere ve çiçek kümelerine, daha küçük baklalara ve tohumlara sahip olan yıllık bitkilerdir. Aynı zamanda örtücü fasulyelere yukarıdan bakıldığında yeşil fasulyelerden farklı şekilde sıriklara sarıldıkları görülür. Örtücü fasulyelerin topraktan çıkışlarında önce gövde daha sonra ilk gerçek yapraklar görülür. Kotiledonlar toprak altındadır. Diğer fasulyelerde önce toprak üstüne kotiledonlar çıkar sonra gerçek yapraklar oluşur.

Bölgesi: Bu fasulye türüne Orta Amerika'nı yüksek dağlık kesimlerinde doğal olarak rastlanmaktadır. 2000 yıldan beri doğada bulunduğu tahmin edilmektedir. Halen Yabani akrabalarına Guatemala ve Meksika'da rastlanmaktadır. Soğuk yerlerde,

özellikle çam ve meşe ormanlarında gölgelik vadilerde rahatça yetişebilen bir türdür.

Kültürü: Örtücü fasulyeler erkek ve dişi kısımların bulunduğu mükemmel çiçeklere sahiptir. Fakat stamen ve pistiller birbiriyle temas da olduğu halde bir böcek olmadan kendini dölleyemez. Örtücü fasulyenin çiçekleri sinek kuşları, yabancıları ve balarlarına çok cazip gelir.

Işık: Biraz gölgeli tam güneşli günlerden hoşlanır.

Nem: Çiçeklenme ve bakla döneminde bol suya ihtiyaç duyar.

Zorlukları: Tropiklerde herdemyeşil ve bazı çeşitleri ikinci büyüme sezonuna kadar çiçeklenmez. Toprağın soğuk olmadığı yerlerde örtücü fasulyeler yıllıktır ve yumru kökleri ilkbaharda tekrar sürer. Hava soğuduğu zaman kökleri çıkartılıp ilkbaharda tekrar dikilmek üzere nemli kumda ve serin bir yerde depo edilir. Köklerinden çıkmış olan sürgünler, tohumla yapılan ekimden daha çabuk çiçek açarlar. Scarlet runner fasulyesi sıcak bölgelerde yıllık olarak yetişir ve tek bir büyüme sezonunda çiçek açar. Örtücü fasulyeler çok şiddetli soğuğa toleranslı değildir ve sıcaklık 32°C'nin üzerine çıktığında meyve bağlayamaz.

Üretimi: Tohumla üretilir. 10-20 cm sıra üzeri ve 5-7.6 cm derinliğe ekilir. Çardak, sııklara ve çite ihtiyaç duyar. Diğer fasulye türlerinde olduğu gibi toprak sıcaklığı kesinlikle 10°C'den aşağıda olmamalıdır.

Kullanımı: Amerika'da bahçivanlar sinekleri, kuşları ve kelebekleri cezbeden beyaz, kırmızı ve alacalı renkli gösterişli çiçekleri için örtücü fasulyeleri yetiştirirler. Çardak ya da kamelyalara sardırılır. Avrupada ise daha çok besin amaçlı olarak değerlendirilir. Olgunlaşmamış baklaları yeşil fasulye olarak değerlendirilir. Baklaları yeşil fasulyelerden biraz daha kabadır. Pişirileceği zaman önce uzunlamasına dilimlenir. Çiçekleri salatalarda kullanılır. Kabuklu baklalarının tohumları yemek için uygundur. Fakat fasulyelerinin tohumları çok kuruduğu zaman unlu olabilir. Yemeklik olarak Amerika'nın yerlileri dışında pek tüketilmez. Yerliler daha çok nişastalı köklerini tercih ederler.

Yemeklik özelliğinin yanı sıra süs bitkisi olarak da kullanılır.

İl Müdürlüğümüzce "*Kültür Bitkilerinde Zarar Yapan Hastalık ve Zararlıların Tanınması ve Mücadelesi*" Kitabı Yayımlanmıştır.

Edinmek İsteyenlerin İl Müdürlüğümüz Ziraat Bankası Samsun Merkez Şubesi 399 27 572-5002 nolu Hesabına Yatırdıkları 10 YTL Paranın Dekontunu 0 362 233 21 63'e Fakslamaları Gereklemektedir. Kargo Masrafı Alıcıya Aittir.

İLİMİZDE BİÇERDÖVERLE HASAT SEZONU BAŞLADI

İlimizde 133.000 ha hububat ekiliş alanının yaklaşık olarak 65.000 ha'ı biçerdöverle hasat edilecek olup, 450.000 ton üretim beklenmektedir. Hasat sezonu TEDGEM Genel Müdürü Sayın Mehmet TAŞAN'ın da katılımıyla açıldı. İl Müdürü Sadullah KİRENCİ, dane kaybının 2000'de 1,75 iken, 2004 hasat sezonunda 1,38'e indiğini, bunun daha azalması için çiftçi, kontrolörler ve operatörlere büyük görevlerin düştüğünü, operatörlerin dane kaybını en aza indirmek için; olgunlaşmayan ürünleri hasat etmemeleri, rutubetin çok olduğu günlerde hasat yapmamaları, sabah erken yada akşam geç saatlerde hasat yapmamaları, bir tarladan diğerine geçerken biçerdöver ayarlarını kontrol etmeleri gerektiğini söyleyerek, çiftçilerin de belgesiz sürücülere hasat yaptırmamalarını istemiştir. İl ve ilçelerde 11 ekipten kurulan 32 kontrolöründe tatil günlerinde de kontrole çıkarak hatalı biçime izin vermemeleri konusunda uyarılarda bulunmuştur. Sayın Mehmet TAŞAN da konuşmasında Türkiye de 400.000 tonluk dane kaybı olduğunu ve bunun da Türkiye ekonomisine 150 Milyon YTL zarara uğrattığını, Samsun'da ise dane kaybının biraz daha aşağıda olmasına rağmen (%1.38), 2 Milyon YTL olduğunu ve bunun daha aşağıya çekilmesi için kontrolörlerin daha da gayretli çalışması gerektiğini söyleyerek aynı gün hasat sezonunu başlatmıştır.

2005 YILI SUN'İ TOHUMLAMA KURSLARI DEVAM EDİYOR

Hizmetiçi Eğitim Programı çerçevesinde İl Müdürlüğümüzde, Veteriner Hekim ve Veteriner Sağlık Teknisyenlerine yönelik, Sığırlarda Recto-Vaginal Yöntemle Sun'î Tohumlama Kursu, yoğun ilgi nedeniyle dört ayrı grup halinde düzenlenmiştir. Veteriner Hekimlere yönelik kurslar, 23-27 Mayıs ve 30 Mayıs-3 Haziran 2005 tarihlerinde İl Müdürlüğümüzde yapılmış olup çevre il ve ilçelerden 50 Veteriner Hekim katılmıştır. 60 Veteriner Sağlık Teknisyeninin katılacağı kurslar ise iki ayrı dönem halinde devam etmektedir. Uygulama ise Et Entegre-Mezbahane İşletmesi tesislerinde yapılmaktadır.

SU ÜRÜNLERİ AB UYGULAMALARI İLE İLGİLİ TOPLANTI YAPILDI

Su Ürünleri Kontrol Hizmetlerine İlişkin AB Uygulamaları ve Türkiye'deki Uygulamaların Değerlendirilmesi Konulu Toplantı İl Müdürlüğümüzde yapıldı. Su ürünleri mevzuatının AB mevzuatına uyumlu hale getirilmesi için 10.01.2005 tarihinden itibaren başlatılan ve 2 yıl süreyle yürütülecek olan "Su Ürünleri Sektörünün-AB Müktesebatına (ACQUIS) Yasal ve Kurumsal Uyumu Projesi" gereği, "Su Ürünleri Kontrol Hizmetlerine İlişkin AB Uygulamaları ve Türkiye'deki Uygulamaların Değerlendirilmesi" konusunda ilimizde toplantı yapıldı. Bakanlığımız, 2 yıl sürecek olan uyum projesi sonucunda Su Ürünleri Sektörünü her yönden Avrupa Birliği Standartlarına uyumlu hale getirmeyi ve Avrupa Birliği Müzakerelerinde Tarım Dosyasına Su Ürünleri Sektörü ile Başlamayı amaçlamakta ve çalışmalarını bu yönde hızla devam ettirmektedir. Yürütülmekte olan bu çalışmalar kapsamında, 31 Mayıs-2 Haziran 2005 tarihleri arasında ilimizde sektörün tüm taraflarının davet edildiği toplantı yapıldı. Bakanlığımız temsilcileri, iki Alman ve bir İsveçli Avrupa Birliği uzmanları ile Sinop, Samsun, Ordu, Giresun, Trabzon, Rize ve Artvin Tarım İl Müdürlüklerinde görevli su ürünleri kontrolörlerinin de katılımı toplantının 31 Mayıs 2005 tarihinde yapılan bölümü DSİ Bölge Müdürlüğü Toplantı Salonunda, 1 ve 2 Haziran 2005 tarihlerinde yapılan kısmı ise İl Müdürlüğümüz toplantı salonunda gerçekleştirildi. Toplantının tüm oturumlarına Su Ürünleri Kooperatiflerinin Başkanları, 31 Mayıs 2005 günü saat 14.00-16.00 arası yapılan oturumuna ise, ilimizdeki balıkçılardan 200'e yakın kısmı katıldı. Bakanlığımız Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü Su Ürünleri Daire Başkanı Vahdettin KÜRÜM başkanlığında yapılan toplantıya; Sinop, Samsun, Ordu, Giresun, Trabzon, Rize ve Artvin Tarım İl Müdürlüklerinde görevli su ürünleri kontrolörleri katıldı. Üç gün süren toplantıda AB ülkelerinde özellikle İsveç ve Almanya'da uygulanan Su Ürünleri Koruma ve Kontroller hakkında ayrıntılı bilgi verildi. Samsun Limanında bulunan su ürünleri kontrol teknesi de gezilerek uygulanan koruma ve kontrol işlemlerinin nasıl yapıldığı konusunda AB uzmanlarına bilgi aktarımı yapıldı.

BAFRA VE TERME İLÇELERİNDE MERA AÇILIŞI

İlimiz Bafra İlçesi Emenli ve Terme İlçesi Taşpınar Köylerinde 2004–2008 yılları arasında İl Müdürlüğümüz tarafından yürütülecek olan Mera Islah ve Amenajman Projelerinin açılışı yapılmıştır. Projenin amacı köydeki bitki vejetasyonu, doğal kaynakların korunmasını ve geliştirilmesini sağlayarak, meralardaki ot verimi ile tarla arazileri içindeki yem bitkileri alanı ve üretimini artırmak suretiyle devamlılık arz eden maksimum hayvansal ürünler elde etmektir. Bafra İlçesi Emenli Köyü Mera Islah ve Amenajman Projesinin maliyeti 33.250.000.000 TL olup, finansmanı Mera Özel Ödeneği ve Köy katkısıdır. Proje toplam 1114 da alanda yürütülmekte, ıslah çalışmaları tamamlandığında otlatma kapasitesi dekara 500 kg'dan 1500 kg yeşil ota çıkartılacaktır. Mera Islah ve amenajman projesi çalışmaları kapsamında mera parseli üzerinde münavebeli otlatma sistemi uygulanacaktır. Proje kapsamında 2004 yılında yapılan toprak tahlili doğrultusunda dekara 24 kg olmak üzere toplam 27 ton Amonyum Sülfat (%21'lik) atılmıştır. 2005 yılı içerisinde proje kapsamında suluk ve gölgelik tesisi yapılmıştır. Su çıkarma işlemi tamamlanma aşamasındadır. Proje kapsamında önümüzdeki yıllar itibariyle gübre takviyesi yapılacaktır. Terme İlçesi Taşpınar Köyü Mera Islah ve Amenajman Projesinin maliyeti 15.973.000.000 TL olup, finansmanı Mera Özel Ödeneği ve Köy katkısıdır. Proje 272 da alanda yürütülmektedir. Mera Islah çalışmaları tamamlandığında otlatma kapasitesi 500 kg'dan 1500 kg yeşil ota ulaşacaktır. Mera Islah ve Amenajman projesi çalışmaları kapsamında mera parseli üzerinde münavebeli otlatma sistemi uygulanacaktır. 2004 yılı içerisinde yapılan toprak tahlil raporları doğrultusunda dekara 24 kg olmak üzere toplam 6,5 ton Amonyum Sülfat (%21'lik) atılmıştır. 2005 yılı içerisinde proje kapsamında su çıkartma, suluk yapımı ve gölgelik tesisi yapılmıştır. Proje kapsamında önümüzdeki yıllar itibariyle gübre takviyesi yapılacaktır. İl Mera Komisyonu Başkanlığının belirlediği otlatma tarihlerine uyulması için gerekli olan yem bitkileri ekilişlerine destek verilmekte olup silajlık mısır ve fiğ tohumları projeden karşılanmaktadır.

9. LADİK AKDAĞ YAYLA ŞENLİKLERİ BUZAĞI YARIŞMASI

9. Ladik Akdağ Yayla Şenlikleri kapsamında İlçe Tarım Müdürlüğü tarafından tertiplenen sun'î tohumlama sonucu doğan 0-6 aylık Simental, Montofon, Holstein ırklarını kapsayan buzağı yarışmasına toplam 106 buzağı katıldı. Her ırktan ilk üç dereceye giren 9, beş adet buzağıya da mansiyon olmak üzere toplam 14 buzağı sahibine çeşitli ödüller verildi. Program, Samsun Milletvekili Mustafa DEMİR, Tarım İl Müdür Vekili Kadir İSPİRLİ, Kaymakam, Belediye Başkanı ve İl Genel meclisi üyelerinin katılımıyla gerçekleşti.

Yarışmada Montofon dalında ilk üç dereceye giren çiftçiler; 1. Mehmet VAROL Başlamış köyü 2. Veyis ÇAY Kıranboğaz köyü 3. Adil KARABACAK Bolat köyü

Simental dalında ilk üç dereceye giren çiftçiler; 1. Cevat KARA Çadirkaya köyü 2. Mehmet GÜRAKAN Merkez 3. Ahmet TOKER Ahmetsaray köyü

Holstein dalında ilk üç dereceye giren çiftçiler; 1. Mustafa ÖZEREN Ağcakaya köyü 2. Özgür BERÇİNLİ Başlamış köyü 3. Cafer ÖZEREN Ağcakaya köyü

Mansiyon dalında ödül alan çiftçiler; 1- Aslan DEMİR Şihli köyü 2- Mehmet ÖZEL Büyükkızıoğlu köyü 3- Bekir URFALIOĞLU Hamamayağı köyü 4- Gülay ÖZEREN Ağcakaya köyü 5- Mürsel SANCI Büyükkızıoğlu köyü.

E-ISLAH VERİ TABANI EĞİTİM ÇALIŞMASI YAPILDI

Bakanlığımız ve Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliğinin ortaklaşa yürüttükleri "Soykütüğü ve Önsoykütüğü Projeleri"nin, İlimizdeki faaliyetleri ile ilgili olarak; projelerin veri tabanını oluşturan internet üzerinden çalışacak e-islah veri tabanı bilgisayar programının ve faaliyetlerin eğitimi amacıyla, 14 Haziran 2005 tarihinde, İl Müdürlüğümüz Toplantı Salonunda bir eğitim çalışması yapılmıştır. Ziraat Yüksek Mühendisi Dr. Hayrettin ÇAYIROĞLU'nun verdiği eğitim çalışmasına, ilçe müdürlüklerinde görevli veteriner hekimler ile veri girişinde görevlendirilecek olan personel katılmıştır.

BAFRA, AYVACIK VE VEZİRKÖPRÜ'DE (BAV) TOPLANTISI DÜZENLENDİ

Yem bitkileri yetiştiriciliği hususunda Samsun çiftçisine daha verimli hizmetler sunabilmek amacıyla Tarım İl ve İlçe Müdürlüklerimizde görevli personelin konu hakkında daha fazla bilgi ile donatılması, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri ile ilgili olarak Bafra, Ayvacık ve Vezirköprü ilçelerinde düzenlenen "Bilgi Alış Verişi" (BAV) toplantısında yem bitkileri ile ilgili olarak ilçelerimizdeki yem bitkileri ekiliş alanları, desteklemeler, ekiliş alanlarını artırmanın yolları ile karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri ortaya konulmuştur.

SORUMLU YÖNETİCİLİK USTA EĞİTİMİ KURSU

5179 Sayılı Kanun, Gıda ve Gıda ile Temas eden Madde ve Malzemeleri Üreten İş Yerlerinin Çalışma İzni ve Gıda Sicili ve Üretim İzni İşlemleri ile Sorumlu Yönetici İstihdamı Hakkında Yönetmelik, Piyasa Gözetimi, Kontrolü ve Denetimi ile İşyeri Sorumluluklarına Dair Yönetmelik, Pastacılık Ürünleri Üretim Teknolojisi vb. konularda Tarım İl Müdürlüğümüz toplantı salonunda 25.07.2005 - 29.07.2005 tarihleri arasında beş gün sürecek "Sorumlu Yöneticilik Usta Eğitimi" kursu verilmeye başlanmıştır.

TEKKEKÖY'DE SAANEN KEÇİLERİ DAĞITILDI

Tekkeköy Kaymakamlığı, Tarım İlçe Müdürlüğü ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfınca Saanen (7 dişi-1 erkek) keçileri dağıtımı yapılmıştır. Bir yaşındaki Sağlıklı durumda Saanen Keçileri Çırakman, Köprübaşı, Yukarıçinik, Bakacak, Çınaralan, Karışlar köyleri ile Merkez Cumhuriyet mahallesinde toplam 7 kişiye verilmiştir. Proje kapsamında gelen keçilerin tanesi 348 YTL 45 YKr'den toplam 19.513 YTL 20 YKr'ye mal olmuştur. 1 yıl ödemesiz sözleşme tarihinden itibaren 3 yılda 3 eşit taksit halinde ödemesi gerçekleştirilecek olup 1 yıl sigortalıdır.

SALIPAZARINDAN ÖRNEK BİR ÇİFTÇİ : OSMAN YAVUZEL

Samsun tarımında yeni uygulamaların yerleşmesi ve sürekliliğinin sağlanması bakımından yapılan uygulamalar yanında önder çiftçilerin de bulunması önemli bir etkidir. Salıpazarı ilçesinde çiftçilik yapan Osman YAVUZEL de bu çiftçilerimizden biri. 45 derece eğimli arazisindeki damla sulama sistemi ve malç uygulaması ile çilek yetiştiriciliği yaparak ilçesinde örnek olmaktadır. Uzun yıllar önce çilek yetiştiriciliğinin yapıldığı ancak zamanla terk edildiği bir ilçede tekrar bu sektörün canlanmasına öncülük etmektedir. YAVUZEL, 2003 yılındaki Salıpazarı Çilek Festivalinde de birinci olarak bu sahadaki öncülüğünü de tescil ettirmiş durumdadır.

VEZİRKÖPRÜ İLÇEMİZDE DÜVE DAĞITIMI GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Vezirköprü S.S Kuşcular ve Kovalı Tarımsal Kalkınma Kooperatifinin uygulamakta olduğu Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi kapsamında Ortaklar Mülkiyetinde 106 baş (53 ailex2 baş/aile) süt sığırcılığı projesi kapsamında gelen 106 adet pasaport belgeli Montofon ırkı damızlık gebe düve dağıtımı gerçekleştirilmiştir. Törene Samsun Milletvekili Suat KILIÇ katılmıştır. Bu projede kullanılan kredi 460.000,00 YTL olup ilk 2 (iki) yılı ödemesiz devredir. Ortaklar 3,4 ve 5. yıllarda ana parayı faizsiz olarak 3 (üç) eşit taksitte ödeyeceklerdir.

AKSA ŞİRKETİ YETKİLİLERİNDEN İL MÜDÜRÜMÜZE ZİYARET

Gelecek Tarım İşletmesini kiralaayan AKSA Şirketi yetkilileri İl Müdürümüzü ziyaret ettiler. AKSA yetkilileri, bitkisel ve hayvansal üretim yapan bu çiftliğin tarımsal sanayinin gelişmesine önderlik etmesi yanında Samsun iline olacak faydalarından bahsetmişlerdir. İl Müdürümüz de "Samsun için yapılacak her türlü faaliyete açık olduğunu, her konuda destek olacağını" belirtti. İlimizde tarımın gelişmesine paralel olarak tarımsal sanayinin geliştirilmesi yönünde gayretleri olduğunu ve bunun için de var güçleriyle çalıştıklarını kaydetmiştir.

KIRIM KONGO KANAMALI ATEŞİ İLE MÜCADELE

Samsun ve civar illerde sonu ölümlle biten vakaların ortaya çıkması sonucunda önem kazanmaya başlayan Kırım Kongo Kanamalı Ateşi Hastalığı konusunda İl Müdürlüğümüz çıkarmakta olduğu konuyla alakalı kitapçık yanında bir toplantı düzenleyerek Veteriner Hekimler başta olmak üzere sektör temsilcilerini bilinçlendirmektedir. Bu konuda yazılı basında çıkan olaylar yanında bu hastalığın yayılmasının önlenmesi için alınmakta olan önlemler hakkında bilgi verilerek yapılacak mücadelede etkin bir birlikteliğin sağlanması amaçlanmıştır.

18. TAYEK TOPLANTISI

İlçelerde düzenlenen BAV toplantılarından elde edilen sonuçlar yanında ÇEY Şubelerinin faaliyetlerinin değerlendirildiği TAYEK toplantısının 18 incisi ilimizde yapıldı. Koordinatörlüğünü KTAE Müdürlüğünün yapmış olduğu toplantıda Amasya, Tokat, Kastamonu, Sinop ve Samsun illeri ÇEY Şubelerinin geçen 4 aylık dönemde yapmakta olduğu çalışmalar yanında, Üzümsü Meyve Yetiştiriciliği ve Samsun tarım İl Müdürlüğü ARGE Biriminin faaliyetleri hakkında da birer seminer verilmiştir.

KTAE KANOLA TARLA GÜNÜ

Ülkemizde kolza yetiştiriciliğini yaygınlaştırmak ve sorunlarını çözmek amacıyla çalışmalar yapıp KTAE'de kanola tarla günü düzenlendi. Tarla gününde bilgi veren Şahin GİZLENCİ "Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü 1996 yılında başlayan ve halen devam eden çalışmaların neticesinde kolza konusunda Türkiye genelinde en kapsamlı bilgi birikimine sahip enstitü konumuna gelmiştir. Bu sebeple Türkiye kolza çalışmalarının koordinatörlüğü Karadeniz TAE'ne verilmiştir. Enstitü tarafından 2004 yılı içerisinde 'Ülkesel Kolza Entegre Ürün Yönetimi' ön proje teklifi hazırlanarak kolza çalışmaları tek proje altında toplanmıştır" dedi.

GIDA KONTROLÖRLÜĞÜ KURSU GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Gıda kontrol ve denetimi hizmetlerinin Bakanlığımıza devredilmesi ile bu kontrollerin nasıl yapılabileceğiyle ilgili İl Müdürlüğümüz Kontrol Şube Müdürlüğünde görevli Ziraat Mühendisleri Mebrure ERENER, Namık BECER, Hatice GEÇER ve Mustafa KOCAMAN ve İl Kontrol Laboratuvarı Şefi Erdem KILIÇ ve Biyolog Hikmet DOĞAN tarafından Samsun ve çevre illerden gelen teknik personele "5179 Sayılı Kanun". "Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği", "Yurtiçi Gıda Kontrol Talimatı" Piyasa Gözetimi ve Denetimi" gibi konularda 6 gün süreli bir dizi eğitimler verildi.

AB İLE ORTAK TARIM POLİTİKASI VE PROJE HAZIRLANMASI

Tarım İl ve İlçe Müdürlüklerimizde çalışan teknik personele yönelik Samsun Gazi Müzesi toplantı salonunda Avrupa Birliği (AB) ile Ortak Tarım Politikaları" konulu konferans düzenlenmiş olup,. Konferansa konuşmacı olarak Tarım Orman Çalışanları Birliği Sendikası (TOÇ-BİR SEN) Genel Başkanı Günay KAYA katılmıştır. Konferansın hemen ardından Yerel Kalkınma Hibe Programı çerçevesinde AB formatına uygun proje hazırlama eğitim semineri düzenlenmiştir. Seminerde sunulan eğitimi Samsun İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü'nde uzman olarak görev yapan Eyüp Elmas vermiştir.

FINDIK REKOLTE TAHMİN TOPLANTISI

İl Müdürlüğümüz toplantı salonunda İl ve İlçe Müdürlüklerinde görevli teknik personel ve ilgili kuruluş temsilcilerinin de katılımı ile düzenlenen toplantıda, il genelinde bu yıl gerçekleştirilmesi beklenen tahmini rekolteyle ilgili veriler değerlendirildi. Yapılan değerlendirme sonucunda yaklaşık 877.164 dekar alanda fındık üretimi yapılan Samsun'da bu yılki tahmini rekolte 65034 ton olarak belirlendi

ÇANAKÇI VE BİLMECE KÖYLERİ KOYUNLARINI ALDI

İlimiz Merkez İlçe Çanakçı ve Bilmece Köylerinde, İl Müdürlüğü ile SYDV işbirliğinde "Çanakçı ve Bilmece Köyleri Koyunculuk Projesi" uygulamaya konulmuş olup, her iki köyde 10 aileye 9'ar baş koyun ve birer baş koç olmak üzere toplam 100 baş Karayaka ırkı koyun hak sahiplerine teslim edilmiştir. Proje, yoksullukla mücadele programının bir parçası olarak, sosyal güvencesiz vatandaşlarımızın hayat standardını yükseltmeye yönelik bir başlangıç olarak değerlendirilmektedir. SYDTF tarafından sağlanan faizsiz kredi desteği ile çiftçilerimiz, ilk yıl ödemesiz, toplam 4 yıllık bir geri ödeme planı ile ödemeler yapılacaktır.

ŞEFTALİ ÜRETİCİLERİ TARIMSAL BİRLİĞİ GENEL KURULU

Samsun Merkez İlçe Şeftali Üreticileri Tarımsal Birliği I. Olağan Genel Kurul Toplantısı Tarım İl Müdürlüğü toplantı salonunda yapıldı. Yönetim Kurulu Başkanlığına Kızıloğlak Köyü Muhtarı Mustafa YILDIZ seçildi. Başkan Yıldız yaptığı konuşmada; Şeftali üreticilerinin sorunlarının kurulan birlik aracılığı ile zaman içerisinde çözüme kavuşturulacağını, ancak 5200 sayılı Üretici Birlikleri Kanununa işlerlik kazandırmak için Bakanlıkça ilgili yönetmeliklerin bir an önce çıkartılması gerektiğini söyledi.

HACINAİPLİ VE BAŞKONAK KÖYÜNDE GEBE DÜVE DAĞITIMI

İl Müdürlüğü ile SYDV işbirliğinde, 23 aileye 1'er baş olmak üzere toplam 23 baş holstein ırkı gebe düve, düşük verimli yerli ırklara sahip olan Hacinaipli ve Başkonak köyü çiftçileri, Holstein ırkı hayvanlara yoğun ilgi göstermişlerdir. SYDV Teşvik Fonu tarafından, faizsiz olarak sağlanan kredi desteği ile çiftçilerimiz, ilk yıl ödemesiz, toplam 4 yıllık bir planla ödemelerini tamamlayacaklardır. Kültür ırkı gebe düve dağıtımı, yoksullukla mücadele programının parçası olarak, sosyal güvencesiz vatandaşların hayat standardını yükseltmeye yönelik başlangıç olarak değerlendirilmektedir.

BAFRA TARIM VE HAYVANCILIK FUARI AÇILDI

3. Bafra Tarım ve Hayvancılık Fuarı 8 Ağustos 2005 günü açıldı. Bafra Tarım ve Hayvancılık Fuarı 8 Ağustos 2005 Pazartesi günü açıldı. Açılışa Samsun Milletvekili Musa UZUNKAYA, Bakanlığımız Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürü Mehmet Taşan Samsun Tarım İl Müdürü Sadullah KİRENCİ, Bafra Kaymakamı ve diğer yetkililer katıldı. Fuarda çeşitli tarım kuruluşları stand açtılar. Bu yıl katılımcı kuruluşlar açısından fuarın zengin bir içeriğe sahip olduğu gözlemlendi. 13 Ağustos 2005 Cumartesi kapanacak fuarda 12 Ağustos Cuma gününde karpuz-kavun ve buzağı teşvik yarışmaları yapılmıştır.

BAFAY GENEL MÜDÜRÜ, İL MÜDÜRÜMÜZÜ ZİYARET ETTİ

Tarım Kredi Kooperatifi kuruluşu olup Bafra' da kurulu bulunan BAFAY Yağ, Un Gıda Tarım ve makineleri Gübre Sanayi Ticaret A.Ş. Genel Müdürü Çelebi ULUER, 19 Ağustos 2005 tarihinde Tarım İl Müdürü Sadullah KİRENCİ' yi ziyaret etmiştir. Ziyarete ULUER Kanola, ayçiçeği, soya başta olmak üzere yağlık bitkilerin ilimizdeki ekiliş alanları ile birlikte, birim alandan alınan ürünlerin artırılması amacıyla İl Müdürlüğünün desteklerini beklediklerini belirterek, Ülkemiz yağ açığının kapatılmasında önemli yer tutan bu ürünlerin çiftçilerimiz tarafından ekilişlerinin artırılması için Bakanlığın bu ürünleri eken çiftçilere olan desteğinin artırılması gerektiğini belirtmiştir.

Tarım İl Müdürü Sadullah KİRENCİ ise temel hedeflerinin yağlık bitkilerin ilimizdeki gerek ekiliş alanlarını ve gerekse birim alandan alınan ürün miktarlarını artırmak için her türlü desteği vermekte olduğunu ve bu desteğin artarak devam edeceğini, ülkemizdeki artan nüfusun beslenmesinde yağa olan ihtiyaç bitkisel kökenli kaynakların geliştirilmesiyle mümkün olacaktır ve bu sayede ülkemiz dışa bağımlı olmaktan çıkarılarak hem ülke ekonomisine katkı sağlayacak hem de ülkemizin yağ sorunu halledilmiş olacağını belirtmiştir.

ANASON (*Pimpinella anisum L.*)

Anason 30-50 cm yükselebilen tek yıllık otsu bir bitkidir. Kök ince, oldukça kısa iğ şeklindedir. Sap yuvarlağımsı olup, az veya çok tüylüdür. Bitki toprak üstünün son üçte birinde dallanmakta ve bu dalların ucunda şemsiye tipinde seyrek tipli çiçek kümeleri bulunmaktadır. Bir çiçek kümesi 8-15 adet ışınımsı dalcıktan oluşmaktadır. Çiçeklerin muhafaza yaprakları ya yoktur veya tek yapraklıdır. Küçük muhafaza yapraklar ise iplik şeklindedir. Taç yaprakları ise 5 adet olup, beyaz renklidir. Meyve sık veya kısa tüylü olup, yanlardan hafif basık armut şeklinde iki parçadan oluşur.

Anason sıcak, orta nemlilikte iklimden hoşlanır. Özellikle Ege, Marmara ve Güney Anadolu bölgeleri iklim yönünden uygun yörelerdir. Soğuk, ağır ve nemli topraklar anason tarımına uygun değildir.

Mide bulantısını keser. Hamilelerin yemeklerden tiksinesini engeller. Bağırsak gazlarını giderir (yemeklerden sonraki), hazımsızlığı giderir. Sindirimi uyarır. Susuzluğu ve zehrin zararını giderir. Bebeklerin karın ağrısı, hazım bozukluğu, gaz ve uykusuzluk problemlerine karşı eskiden beri kullanılır.

1 kahve kaşığı anason tohumu 2 su bardağı suda haşlanır, süzülür. Acımsı olduğu için biraz şeker ilave edilerek birer kahve kaşığı ve çok ılık olarak bu sudan günde 3-4 kez içilir. Ya da bebekler için; bir çay kaşığı tohumdan bir bardak suyla çayı hazırlanır. Yemeklerden önce veya süte katılarak birkaç çay kaşığı verilir.

Akciğerin, dalağın, mesanenin, böbreklerin, rahmin tıkanık damarlarını açar. Yemeklerden sonra 1'er çorba kaşığı yutulur veya kaynatılır birer bardak suyu içilir. Kadınların sütünü artırır, aybaşı kanamalarını söktürür, iştah açıcıdır, beyin yorgunluğunu giderir, sinir sistemine etki eder uyku verir. İdrar söktürücü etkisi vardır. Migren ağrılarını dindirir. Hıçkırığı giderir. Romatizmaya iyi gelir. Enfeksiyonlara karşı koyma gücünü artırır. Kaynar suya atılan bir miktar anason vücut ağrılarını dindirir. Sürme yapıp göze çekilince gözdeki perdeyi alır. Baş ağrısı ve baş dönmesine tütsüsü yapılırsa iyi gelir. Göğsü yumuşatır, astım, nefes darlığı, bronşit, öksürüğe iyi gelir, kaynatılarak içilir. Kan dolaşımını düzenler. Kalp çarpıntısı rahatsızlığında etkili olduğu belirtiliyor. Kan yapar. Ağız kokusunu giderir. Vazelinle vücuda sürülürse vücut bitlerini öldürür. Mide ekşimeleriyle, fazla alınan alkolden sonra ; bir çay kaşığı karbonata, kaşığın ancak ucunda kalacak kadar anason unu katılır. Bir bardak suda karıştırılarak içilirse, hastayı rahatlatır.

Süs Bitkilerinden

S. Filiz SAĞLAM

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Atatürk Çiçeği

Euphorbia pulcherrima

Vatanı Meksika olan Atatürk Çiçeği, yaprakları uzun saplı, büyük, sivri uçlu, kenarları düz veya lopluk; çiçekleri çok küçük sarı renkli ve gösterişsizdir.

Yetiştirme İstekleri

Sıcaklık: Asıl çiçeklenme döneminden önce 15-20 derece, çiçeklenme döneminde 13-16 derece, çiçeklenme döneminden sonra 10-12 dereceye gereksinime gösterir. Çiçekli iken 13 derecenin altına düşmemelidir.

Orantılı Nem: Yüksek orantılı nem (%70-75) ister.

Işık: Yazın aydınlık yarı gölge yerleri sever. Yaprakların renklenmesi için Eylül'den itibaren yoğun ışık ister. Kışın çiçeklenme döneminde çok aydınlık yerlerde bulundurulmalıdır. Bitki doğrudan güneş ışığından korunmalıdır.

Saksı Harcı: Hacim olarak 3 kısım turba, 3 kısım yaprak çürüntüsü, 2 kısım tınlı

toprak, 2 kısım yanmış ahır gübresi, 3 kısım kum ve 2 kısım perlitin karışımıyla elde edilen harç da kullanılabilir.

Üretim Tekniği

Üretimi çelik ile yapılır. Çelikleri genç sürgünlerden 7,5-10 cm. uzunluğunda olmak üzere tepe çeliği tarzında ve Nisan - Mayıs aylarında alınır. Ancak bu çeliklerden yetişen bitkiler yıl sonunda 15-20 cm. uzunlukta olurlar. Eğer daha bodur bitkiler isteniyorsa çelikler Ağustos ayında alınmalıdır. Alınan çelikler, özsuyun akması için odun kömürü tozuna batırılarak, hacim olarak eşit miktarlarda turba ve kum karışımına dikilirler. Ortam sıcaklığı 18-21 derece olmalıdır.

Bakım Önlemleri

Saksı Değiştirme: Her yıl Nisan ayında yapılır.

Gübreleme: Haziran - Ekim ayları arası haftada bir kez 1-2 g/l kompoze gübre verilir.

Sulama: Haziran'dan Eylül'e değin sürgün verme esnasında ılık su ile bolca sulanmalı, sıcak havalarda yapraklarına su püskürtülmelidir. Çiçeklenme süresince (Aralık-Ocak ayları) verilen su miktarı azaltılmalıdır. Çiçekli halde iken bitkiye çok su verilirse yapraklarının döküldüğü görülür. Dinlenme dönemi olan Ocak ortasında Nisan ortasına kadar ise ya çok az su verilmeli veya toprağı tümüyle tutulmalıdır.

Budama: Yaşlı bitkiler çiçeklenmesi bittikten sonra Nisan ayında topraktan itibaren 10-15 cm kalacak şekilde kesilmelidir.

Hastalık ve Zararlılar: Önemli hastalıkları Kloroz, Yaprak Dökülmesi, Kök Kanseri ve Kurşuni Küf; zararlıları ise Kırmızı Örümcek ve Unlu Bitleridir.

Edebiyat Köşesi

Adnan ÖZBULUT

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

YÜCE İSTANBUL

Bir sabah vakti
Olsam da senden uzak.
İstanbul,
Ne güzel senle uyanmak.
Bazı insanlarımı benzetip, bazı insanlarına
Hasret gidermek.
Selamlaşmak gıyabında, bazı insanlarınla
Ne güzel...

Ne Yeditepe'nde kaldım,
Ne Sulukule'nde aklım.
Kariş kariş kaldırımlarında
Kaybolsam akşamlarında
Kalabalık caddelerin, ışıklı mağazalarında
Kaliteli insanların ağzından
Kaliteli şarkıdır;
Ahenk var gürültüde.
Bahariye'de bahar
Tellibaba'da umutlar
Bir yeşil huşu içinde...
Kolkola gezer,
Ucuz şarapla demlenir aşıklar sende.
Kaybolsam gündüzünde
Kaybolsam gecende
Canım İstanbul...

Çarşılı askerler Moda sahilinde
Hafta sonu yosma peşinde
Sırtımı deniz rüzgarlarına dayamış
Kadıköy' de otobüs beklermişim
İstanbul,
Ben seni kimlere bırakmışım!

Buralardan uzaklığına yandım.
Bir vapurun yan tarafına
Sana susadım.
Eminönü'nde beleş havana
Ucuz balık ekmeğin, fazla kaçmış tuzuna
Yetmişkibuçuk el değmiş, bi'parça soğanın
Acı kokusuna.
Umutlar yatırdım sana!
Umutlar; yarınlara.
Bir beni sığdıramayıp koca bağrına
Koparıp atarcasına
Bir otobüsün bilmem kaç numaralı koltuğunda
İstanbul, elveda...

Bir sabah vakti
Ne güzel senle uyanmak.
Ve bir gece vakti gözlerimi kapamak koynunda
Ne mutluluktur, hayata
Affet beni
Hasret kaldım,
Takılı kaldım sana.
Affet beni
Şiir yazdım sana,
Yüce İstanbul...

ALHAM/1999

yazgının böylesi

sen geçerken evimin önünden
lanet okuyorum yanından geçip de
sana bakanlara
elimi uzatıp dokunmak istiyorken gölgene
üzerine basan insanları vurasım geliyor
üzerinde yürüdüğün kaldırım taşları inlerken
ayağının altında
ben her zerremle ayağının altında
ezilmek istiyorum
ve sen her sabah yürürken
hızlı adımlarla işine
ben isyan ediyorum
tekerlekli sandalyemdeki yazgıma...

ismail korkmaz

SEBEBİ SENSİN

Kanayan bağrına şu zalim gurbet
Yarsa bugün elbet sebebi sensin.
Sana açık kollarımı dert hasret
Sarsa bugün elbet sebebi sensin.
Kırlarda çiçekler göllerde kuğu
Gönlümün severken buydu duyduğu
Gözlerimde bitmek bilmez bir buğu
Varsa bugün elbet sebebi sensin.
Kolay mı bir aşkı ansızın yıkmak
Uyar mı Mecnun'a Leyla'dan bıkmak
Kanayan bir kalple sokağa çıkmak
Ar'sa bugün elbet sebebi sensin
Gülen yüzüm sevda türküm meleğim
Yaradan'dan sendin bir tek dileğim
Eller cıvıldarken sensiz yüreğim
Karsa bugün elbet sebebi sensin.
Sen varken özlemi bilmezdi kalem
Gözlerden gönülden uzaktı elem
Bir buse anına değmeyen alem
Darsa bugün elbet sebebi sensin.

Adnan ÖZBULUT

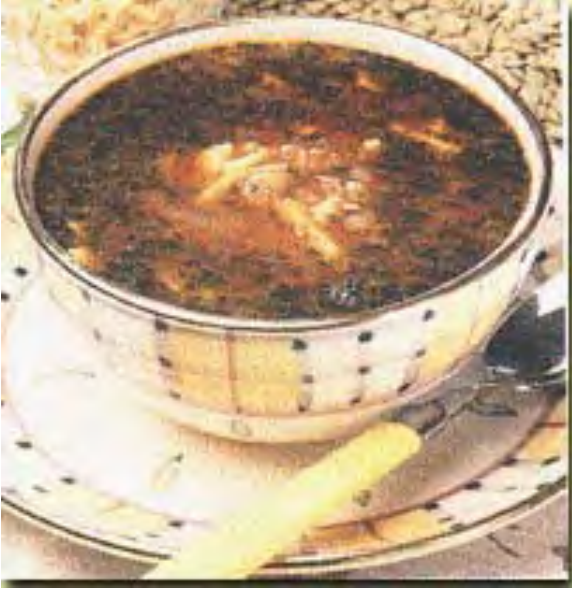
ev hali

Binnaz TIKNAZOĞLU

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

KÖY ÇORBASI

Malzemeleri

- 1 çay bardağı yeşil mercimek
- 1 su bardağı erişte
- 1 adet soğan
- 1 çorba kaşığı salça
- 125 g margarin
- 6 su bardağı su
- 1 çorba kaşığı kuru nane tuz, kırmızıbiber

Hazırlanışı

Ön hazırlık olarak yeşil mercimeği yıkayıp, 2 saat suda bekletin. Daha sonra haşlayıp suyunu süzün. Geniş bir tencerede margarini eritin. İçine küçük küçük doğranmış soğan atıp salçayla kavurun, suyu ve önceden haşladığınız mercimeği ilave edin. Çorbayı 15 dakika kadar kaynattıktan sonra erişteyi ve tuzu koyun. Erişteler yumuşayınca kadar pişirin ve ocaktan alın. Üzerine kuru naneyi ve kırmızıbiberi de ilave ederek servis yapın.

PÜF NOKTALARI

Patates püresini yaparken daha lezzetli olmasını istiyorsanız, içine süt de katabilirsiniz.

Ama ne kadar süt atacağınızı kestiremiyorsanız, süt yerine süt tozu kullanabilirsiniz. Böylece hem patates püresinin kıvamını rahatça tutturabilirsiniz, hem de lezzetine lezzet katmış olursunuz.

Tart hamurunu karıştırırken topaklanmasını önlemek için içine bir yumurta sarısı ilave edin. İyiçe yoğurarak yumurtayı hamura yedin. Böylelikle tart hamurunun topaklanmasını önlemiş olursunuz.

Yumurtanın sarısını akından ayırmanın kolay yolu, yumurtayı bir huni içine kırmaktır. Yumurtanın beyazı huninin içinden geçerek altına tutacağını kaba akacaktır. Dikkat edilmesi gereken nokta ise yumurtanın taze olmasıdır. Bayat yumurta olması durumunda sarısı patlayabilir.

Buzdolabınıza sinen ve bir süre sonra kötüleşen kokulardan kurtulmanın çaresi; küçük bir kaba bir miktar süt koyup ağzı açık şekilde dolapta bulunduraktır. Göreceksiniz süt bir süre sonra bütün kötü kokuları emmeye başlayacaktır.

Hazır çorbaları hazırlarken içlerine biraz soğan doğrayıp, ince kıyılmış nane veya maydanoz ilave edebilirsiniz. Böylece çorbanızın hem görünümünü hem de lezzetini değiştirecektir. Öte yandan hazır çorbaların yağ oranı düşüktür.

Eğer yağ ilavesi yapmak istiyorsanız, çorbanıza, ocaktan indirmeye yakın kızgın yağ gezdirin.

Erken kalkan yol alır.

gülmece

Abdurrahman GÜNER
Tütün Teknikeri
Samsun Tarım İl Müdürlüğü

YOL ÇİZGİSİ

Temel Karayolları Müdürlüğünde işe alınmış. Görevi ise yollardaki çizgileri çekmektir. Temel'e bir kutu boya ve fırça verilir ve Temel çizgileri çekmeye başlar.

Bir gün amiri gelir ve çizelgeye bakar;

"1. gün 500 metre, 2. gün 300 metre, 3. gün 150 metre, 4. Gün 100 metre.."

"Temel, her gün gittikçe tembelleşiyorsun galiba?"

Temel cevap verir:

"Aksine amirum daha çok çalışayrum laçın çün geçtukçe boya kutusundan daha fazla uzaklaşayrum."

ATEŞBÖCEKLERİ

Temel ve Dursun bir inşaatta bekçilik yaparlar. Yaz sıcağından ve sineklerden bunalan Temel, Dursun'a: "Ula Dursun, gir şu yorganın altına da şu sineklerden kurtulalım" der ve yorganın altına girerler, orada uyur kalırlar.

Gece olur ve sinekler gider, yerlerine ateş böcekleri gelir, o sırada uyanan Temel yorganın altından bakar ve ateş böceklerini görünce kafasını hemen yorganın altına sokar. Dursun, Temel'e sorar:

"Ula Temel, ne oldu?". Temel cevap verir: "Sorma ya Dursun, dışarda sinekler ellerine el feneri almış bizleri arıyorlar".

BÜYÜK GERÇEKLER!

- Kalsaydınız bişeyler yerdik...
- Dünya ahiret bacımsın...
- Bütün kadınlar güzeldir...
- İki saat kapıda bekledim, açan olmadı...
- Sen bi de beni gençliğimde görecektin...
- Yemezsen arkandan ağlar...
- Seni leylekler getirdi yavrum...
- Akşama erken gelicem...
- Bu aldığım en güzel hediye...
- Bi oturuşta iki büyük deviririm...
- Hepimiz birimiz, birimiz hepimiz için...
- Ağzıma sigara sürmedim...
- Kadınlar en çok kel erkeklerden hoşlanır...
- İşim bitsin ben seni ararım...
- Bir kez olsun yüzüm gülmedi...
- Hayatımda hiç ilaç almadım...
- İhraç fazlası bunlar...
- Elinizdeki tek kaldı, başka yok...
- Bi`tanem...
- Seni Seviyorum...
- Beni seçerseniz size...
- Ben de tam seni arayacaktım...

t@rimnet

Osman TEMEL

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Bu Dosya Nedir?

Default ayarında kurulduğunda Windows 98 ekranda klasör görüntüsü içindeyken dosyaları soyadlarını görüntüleyemez. Oysa biz biliyoruz ki bir dosyayı diğerinden ayırt etmek için kullanılan en iyi yöntem dosyanın soyadıdır. Böylece bir GIF görüntüsü ile bir JPG görüntüsü arasındaki farkı, bir metin dosyası ile bir program arasındaki farkı fark edebiliriz. Bu yüzden en iyisi Windows 98'i kurarken dosya soyadlarını görünür yapmaktır. Bunun için önce Bilgisayarım simgesine çift tıklayın. açılan pencerede GÖRÜNÜM menüsünden KLASÖR SEÇENEKLERİ komutunu çalıştırın. Ekran gelecekteki diyalog kutusunun GÖRÜNÜM bölümüne gelin. Burada aşağıdaki listede aşağı doğru kayın ve "bilinen dosya türlerinin dosya uzantılarını gizle" seçeneğini kapatın. TAMAM düğmesine basarak diyalog kutusunu kapatın. Bundan böyle bir klasöre girdiğinizde aynı isimdeki dosyadan hangisinin GIF, hangisinin TXT hangisinin DOC olduğunu kolayca anlayabileceksiniz.

Kısayollar

Sistem özelliklerinin görüntülediği diyalog kutusunu en hızlı açma yolunun Windows tuşundan geçtiğini biliyor muydunuz. Windows tuşuna basın ve basılı tutun, Pause/Break tuşuna basın. Sistem özellikleri diyalog kutusu ekrana gelecektir.

Yazı Tipi Boyutunu Değiştirmek

Çalıştığınız ekran çözünürlüğüne göre kimi zaman yazılar çok küçük veya büyük görüntülenebilir. Örneğin ekrana daha çok görüntü sığması için yüksek çözünürlükte bir modda çalışırken yazılar o kadar küçük olabilir ki okuyamazsınız bile. Çözünürlüğü

değiştirmeden yazı tiplerinin boyutlarını değiştirebilirsiniz. Bunu yapmak için masaüstü sağ tuş menüsünden Properties'i veya Control Panel'den Display'i seçin. Settings sekmesinde Advanced tuşuna basıp Font Size olarak Large Fonts veya Small Fonts seçeneklerinden birini seçebilirsiniz. Eğer isterseniz Other komutuyla istediğiniz özel bir boyuta da getirebilirsiniz.

Görev Çubuğundaki Hoparlör Simgesinden Kurtulmak

Eğer bilgisayarınızda bir ses kartı yüklüyse, standart olarak görev çubuğunuza ses seviyesini ayarlayabileceğiniz bir hoparlör ikonu yerleştirilir. Eğer bu ikondan kurtulmak istiyorsanız, doğal olarak ilk akla gelen yer aslında Start Menu/Settings altındaki Taskbar seçeneğidir. Burada görev çubuğu ile ilgili tüm ayarlar gerçekleştiğinden gerekli ayarın burada olacağı düşünülür. Halbuki görev çubuğuyla ilgili benzer ayarlar hep ilgili uygulamaların içindedir. Bu örneğimizde de Control Panel altındaki Multimedia bileşenini incelediğinizde ses seviyesini ayarladığınız sayfada ilgili işareti kaldırarak görev çubuğunuzu rahatlatabilirsiniz.

Ağ Üzerinde Dosya Ve Yazıcı Paylaşmak

Eğer dosya ve yazıcılarınızı ağ üzerindeki diğer kullanıcılarla paylaşmak istiyorsanız, önce paylaşım imkanını sağlamak üzere Control Panel/Network'e çift tıklayarak ağlarla ilgili diyalog kutusunu açın. Daha sonra File and Printer Sharing butonuna tıklayarak açılan diyalog kutusundaki ilgili seçenekleri işaretleyin. Bundan sonra paylaşım açmak istediğiniz klasör ve yazıcılar üzerinde farenin sağ butonuna tıklayıp açılan menüden Paylaşım'ı seçerek diğer ağ kullanıcılarının ona ulaşabilmesini sağlayabilirsiniz.

Personel Hareketleri

Ali TIRAŞ
Personel Şefi
Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Atamalar

Adı Soyadı	Ünvanı	Eski Görev Yeri	Yeni Görev Yeri
Ali GÖZÜGÜL	Mühendis	Ladik İlçe Müd	Samsun İl müd
Reşat BAYCAN	Mühendis	19 Mayıs Yap. Tüt. İslt.Müd.	Bafra İlçe Müd.
Ayfer VAHAPOĞLU	Mühendis	Alaçam İlçe Müd.	Çarşamba İlçe Müd.
Hasan DÜZGÜNER	Mühendis	Ayvacık İlçe Müd.	İstanbul İl Müd.
Nihal ALTINTAŞ	Mühendis	Samsun İl Müd.	Elazığ İl Müd.
Sevilay SÖZEN COŞKUN	Mühendis	Antalya İl Müd.	Samsun İl Müd.
Ahmet KÖSE	Tekniker	Samsun Yap. Tüt. İslt.Müd.	Bafra İlçe Müd.
Erdoğan ÇETİNKOL	Tekniker	Bafra Yaprak Tütün İslt.Müd	Yakakent İlçe Müd.
Selamettin TAKIÇAK	Teknisyen	Zonguldak İl Müd.	Bafra İlçe Müd.
Şerife GÖZÜGÜL	Teknisyen	Ladik İlçe Müd	Samsun İl müd
Mustafa ÖZTÜRK	Vet.Sağ.Teknisyeni	Salıpazarı İlçe Müd.	Çarşamba İlçe Müd.
İbrahim SARCAN	Memur	Samsun Gübre San.AŞ.Müd.	Samsun İl Müd.
Hüsamettin Ümit ALKOÇ	Memur	Adana Yumurtalık Adliyesi	Havza İlçe Müd.
Müzeyyen ULUÇAY	İşçi	Bursa Tarım İl Müd.	Alaçam İlçe Müd.
Aysel ŞEN	İşçi	Samsun KTAE.	Bafra İlçe Müd.
Şaban ÖZTÜRK	İşçi	Trabzon Su Ürn. Merk. AE.	Samsun İl Müd.
Havva ÖZGÜR	İşçi	Ladik İlçe Müd.	İzmir Kemal Paşa İlçe Müd.

Emekliler

Adı Soyadı	Ünvanı	Adı Soyadı	Ünvanı
Ali Fuat AKER	Mühendis	Selahattin YARAR	Tekniker
Necmettin ÖZBAY	Vet.Sağ.Teknikeri	Ali GÖRGÜLÜ	Teknisyen
Şevki KULAKSIZOĞLU	Vet.Sağ.Teknisyeni	Kadir BAŞ	Teknisyen
Mehmet ORAL	Vet.Sağ.Teknisyeni	Yüksel BAŞ	Teknisyen
Mustafa ÇINAR	Vet.Sağ.Teknisyeni	Füsun ALTUNAY	Şef
Mustafa ATALAR	Vet.Sağ.Teknisyeni	Emine GÜNTEPE	Daimi İşçi
Ertuğrul ŞENEL	Vet.Sağ.Teknisyeni		

**Yaşam her gün ve her yerde yeniden başlar.
Emekli arkadaşlarımıza yeni yaşamlarında esenlikler dileriz.
Samsun Tarım İl Müdürlüğü**

Geçen Sayının Bulmacalarının Cevapları

Veli Bey, 100 km, arkadaşı ise 50 km gitmektedir. Buna göre: $100 + 50 = 150$ 6 000 000 / 150 = 40 000 TL Veli Bey'in ödeyeceği; $100 \times 40 000 = 4 000 000$ TL Arkadaşının ödeyeceği; $50 \times 40 000 = 2 000 000$ TL
 $54 + 21 = 75$ $31 + 42 = 73$ $45 + 25 = 70$ $1 = b$ $2 = z$ $3 = c$ $4 = y$ $5 = x$ Câmi ile istasyon arasındaki yol, bütün yolun; $1/3 - 1/4 = 1/12$ 'sidir. Veli, yolun 12'de birini 5 dakikada aldığına göre, yolun tamamını $5 \times 12 = 60$ dakikada, yâni 1 saatte alır. Bu duruma göre, evden saat 7.15 de çıkıp okula saat 8.15 de varıyor. Ziyafet zamanı, 420 gün sonra, 23 Aralık 2001, yâni bugündür. (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7'nin EKOK'i 420'dir.)

b u i l m e a c a e

Adnan ÖZBULUT

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Bulmacamızı doğru çözerek yazışma adresimize gönderenlere İl Müdürlüğümüz yayını **Bodur Elma Yetiştiriciliği** kitabı hediye edilecektir.

	1	2	3	4	5	6	7	8
1								
2							■	
3								■
4		■			■			
5				■				
6			■					
7				■			■	
8			■			■		
9		■						
10				■				

Soldan Sağa

1. Öteduyum, 2. Labada, 3. Lekesi Olmayan, 4. İlaç, Ters Bir Besin, 5. Toplardamar, Bere, 6. Ters Bir Bağlaç, Su Yolu, 7. Bir Çalgı, Bir Harfin Okunuşu, 8. Yanın Sessizleri, Bir Ajans, Su, 9. İzan, 10. Bir Meyve, Akmakta Olan.

Yukarıdan Aşağıya

1. Bir Ev Eşyası, 2. Yiğit, Kültür, 3. Kar Ayakkabısı, Utanma, 4. Acı, Kısa Zaman Birimi, 5. Yenilme, Yaralamaktan Emir, 6. Akıllıca, Beyaz, 7. Sivas'ın Bir İlçesi, Fakat, 8. Mağara, Tombul.

Geçen Sayının Yanıtları

Soldan Sağa : 1. Asetilen, 2. Nazariye, 3. Ekabir, 4. Sa, Asit, 5. Tren, Köz, 6. Ra, 7. Zaafiyet, 8. İsnat, 9. Merkür, 10. Vatka, Ev.
Yukarıdan Aşağıya: 1. Anestezi, 2. Sakar, Asma, 3. Eza, Emanet, 4. Taban, Fark, 5. İris, Fitka, 6. Lirik, 7. Ey, Töre, Re, 8. Net, Zati.

ZEKAMETRE

Öğretmen, öğrencisi Furkan'ı sınav yapmak için 25 soruluk bir test verir ve şöyle der: " Doğru çözdüğün her soru için 4 puan vereceğim, yanlış çözdüğün her soru için 1 puan alacağım." Test çözümünün sonunda Furkan 60 puan aldığına göre soruların kaç tanesini doğru yapmıştır?

Bir arkeoloji öğrencisi heyecanla arkadaşına şunları anlatmaktadır: Afrika'nın yağmur mevsimiydi. Buna rağmen kazmaya devam ederek Victoriya gölünün kenarında 20 metre derinlikteki bir kalker tabakasının içinde üstünde aslan resimleri ve M.Ö. 471 tarihi olan seramik bir çömlek bulduk, hem de... Arkadaşı seni dinlemeye devam edemeyeceğim diyerek uzaklaştı. Acaba neden?

İki kardeş 100 metrelik yarış yapmaktadır. Ağabey 3 metre fark ile yarışı kazanır. Yani ağabey yarışı bitirdiğinde küçük kardeş 97. metrededir. Yarışı tekrar ederler, bu sefer ağabey yarışa 3 metre geriden başlar. Bu durumda yarışı kim kazanır?

Ölüm cezasına çarptırılan bir adama son sözü sorulmadan önce şöyle deniliyor. "Son sözünü yalan söylersen asılarak, doğru söylersen kesilerek öleceksin." Bu adamın kurtulma şansı olduğuna göre ölüm cezasından kurtulmak için ne söylemelidir?

Cevaplar Gelecek Sayıda

